

Administratīvā apgabaltiesa

SPRIEDUMS

Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2025.gada 5.novembrī

Tiesa šādā sastāvā: tiesnesis referents Valters Poķis, tiesneses Līga Hāzenfuseun Anita Šteinberga

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz pieteicējas /Nosaukums B/ pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru /Nosaukums B/ atlīdzinātu atrauto peļņu 1 500 000euro, juridiskos izdevumus 43 483 euro un nemantisko kaitējumu 10 000 euro, sakarā ar /Nosaukums B/ apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2024.gada 21.marta spriedumu daļā, ar kuru noraidīts prasījums par atrautās peļņas 1 500 000euro, juridisko izdevumu 42 803 euro un nemantiskā kaitējuma 10 000 euro atlīdzināšanu.

Aprakstošā daļa

[1]Valsts ieņēmumu dienesta (turpmāk – dienests) amatpersonas no 2019.gada 16.oktobra līdz 2021.gada 20.septembrim veica pieteicējai pievienotās vērtības nodokļa (turpmāk – PVN) auditu par laika periodu no 2018.gada jūlija līdz decembrim. Nodokļu audita rezultātā ar dienesta 2021.gada 20.septembra lēmumu Nr.30.2-17.7.1/17.7.1/93321 (turpmāk – lēmums par nodokļu audita rezultātiem) pieteicējai papildu nomaksai budžetā aprēķināts PVN 533 674,85euro, soda nauda 160 102,45 euro un nokavējuma nauda 85 885,44 euro, samazināts no budžeta atmaksājamais PVN 88 949,02 euro apmērā un saistībā ar to aprēķināta soda nauda 26 684,70 euro, noteikts budžetā nenomaksātais PVN 111 505,42 euro(nodarītie zaudējumi par 2018.gada jūliju), atteikts atmaksāt PVN par 2018.gada augustu 16 191,71euro, septembri 17 911,67euro, oktobri 14 498,98euro, novembri 23 374,63euroun decembri 16 972,03euro. Pieteicējai nodokļu audita rezultātā noteikts soda naudas apmērs 93 393,62 euro.

Lai nodrošinātu dienesta provizoriskā prasījuma izpildi, dienests pieņēma vairākus lēmumus par izpildes nodrošinājuma līdzekļu piemērošanu: 2019.gada 7.oktobrī lēmumu Nr.23.16-15/35560; 2020.gada 13.jūnijā lēmumu Nr.30.4-17.19.1/NNVP/18291; 2020.gada 26.jūnijā lēmumu Nr.30.4-17.19.1/NNVP/21061; 2020.gada 17.jūlijā lēmumu Nr.30.4-17.19.1/NNVP/27390; 2020.gada 8.oktobrī lēmumu Nr.30.4-17.19.1/NNVP/49529; 2021.gada 30.martā lēmumu Nr.30.4-17.19.1/17.19.1/27978 un 2021.gada 29.novembrī lēmumu Nr.30.4-17.19.1/17.19.1/107893.

Ar dienesta ģenerāldirektora 2022.gada 11.janvāra lēmumu Nr.30.2-22.9/22.9/120 nolemts atcelt lēmumu par nodokļu audita rezultātiem. Secīgi ar dienesta 2022.gada 14.janvāra lēmumu Nr.30.4-17.19.1/17.19.1/14897 nolemts atcelt izpildes nodrošinājuma līdzekļus, kas tika piemēroti pieteicējai.

Uzskatot, ka dienesta darbību rezultātā pieteicējai nodarīts mantiskais un nemantiskais kaitējums, pieteicēja vērsās dienestā ar 2023.gada 11.janvāra iesniegumu un 2023.gada 5.aprīļa papildinājumiem, lūdzot atlīdzināt mantiskos

zaudējumus 1 543 483euro, ko veido izmaksas par juridisko palīdzību 43 483 euro (bez PVN) un neiegūtā peļņa 15 000 000 euro, un nemantisko kaitējumu 10 000 euro.

Pieteicēja sūdzībā norāda, ka neilgi pēc nodokļu audita uzsākšanas valdes loceklim tika pieprasīts kukulis. Par minēto faktu pieteicēja vērsās Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojā, kas ierosināja kriminālprocesu. Turpmākā dienesta darbība nodokļu audita gaitā raksturojama kā atreibība par vēšanos Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojā. Nodokļu audits veikts gandrīz divus gadus, vairākkārtīgi nomainot auditorus, „nozaudējot” iesniegtos dokumentus, nepamatoti pagarinot audita veikšanas termiņu, kā arī vēl pirms audita pabeigšanas pieņemti vairāki lēmumi par izpildes nodrošinājuma līdzekļu piemērošanu. Tādējādi pieteicējai radīti zaudējumi negūto ienākumu veidā. 2021.gadā pieteicēja bija spiesta pārtraukt darba tiesiskās attiecības ar vairākiem darba ņēmējiem. Dienesta darbību rezultātā faktiski tika apturēta pieteicējas saimnieciskā darbība, un tā sāka izjust likvido līdzekļu trūkumu. Ņemot vērā lietas sarežģītību, pieteicēja nevarēja iztikt bez profesionālas palīdzības, tās norādītās atlīdzības apmērs ir atbilstošs lietas sarežģītības pakāpei.

Ar dienesta 2023.gada 11.maija lēmumu Nr.30.1/22.11/1894 (turpmāk – pārsūdzētais lēmums) noraidīts pieteicējas prasījums par mantiskā un nemantiskā kaitējuma atlīdzināšanu.

[2] Pārsūdzētais lēmums pamatots ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

[2.1] Attiecībā uz pieteicēju bija pieņemts prettiesisks administratīvais akts. Secīgi pieteicējai ir tiesības lūgt atlīdzināt tādu kaitējumu, kas izveidojies tiešā cēloņsakarībā ar lēmumu par nodokļu audita rezultātiem. Vienlaikus ņemams vērā, ka lēmums par nodokļu audita rezultātiem tika atcelts tādēļ, ka dienesta ģenerāldirektors atzina lietā esošo pierādījumu kopumu par nepietiekamu, lai secinātu pieteicējas apzinātu piedalīšanos nodokļu samazināšanas plānā, noformējot preču piegādes */Nosaukums P/*, */Nosaukums BB/* un */Nosaukums BA/* Tāpat dienesta ieskatā lietas materiāli nesaturēja objektīvus pierādījumus tam, ka pieteicēja zināja vai tai bija jāzina par Itālijā, iespējams, izveidotu PVN krāpšanas shēmu.

[2.2] Tiesības uz zaudējumu atlīdzinājumu Administratīvā procesa likuma un Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma (turpmāk – Atlīdzināšanas likums) izpratnē var rasties tikai ar iestādes administratīvo aktu vai faktisko rīcību. Attiecībā par kukuļa pieprasīšanu audita veikšanas laikā ir pieņemts lēmums par kriminālprocesa uzsākšanu, kas nav administratīvais akts. Līdz ar to personai nerodas tiesības uz zaudējumu atlīdzību administratīvā procesa kārtībā pat tad, ja tai saistībā ar konkrēto kriminālprocesu nodarīts kaitējums. Gadījumā, ja pieteicējas valdes loceklis uzskata, ka viņam tika nodarīti zaudējumi sakarā ar veikto noziedzīgo nodarījumu, viņam ir tiesības lūgt atlīdzināt nodarīto kaitējumu Kriminālprocesa likuma un Civilprocesa likuma noteiktajā kārtībā.

[2.3] Dienesta 2022.gada 11.janvāra lēmumā Nr.30.2-22.9/22.9/120 nav konstatēti pārkāpumi attiecībā uz nodokļu audita veikšanas termiņu. Tāpat dienesta rīcībā nav informācijas, ka kādi no pieteicējas nodokļu audita laikā saņemtiem dokumentiem būtu nozaudēti.

[2.4] Pieteicēja nav iesniegusi atbilstošus pierādījumus, kas apliecinātu tās ieskatā nodarītā mantiskā kaitējuma esamību un apmēru. Savukārt pierādījumu vākšana, kas ir nodokļu maksātāja rīcībā, nav iestādes pienākums. Ņemot vērā minēto, nav pamata apmierināt pieteicējas lūgumu par juridisko pakalpojumu izdevumu 43 483 euro atlīdzību.

[2.5] Pieteicēja tai nodarītā nemantiskā kaitējuma esamību daļēji pamato ar kukuļa izspiešanu no pieteicējas un dienesta amatpersonu rupju, paviršu, neprofesionālu rīcību nodokļu audita laikā, kas pieteicējas ieskatā liecina par tīšu nodomu radīt pieteicējai kaitējumu. Tomēr noziedzīga nodarījuma rezultātā privātpersonai iespējami nodarītā kaitējuma atlīdzība nav administratīvā procesa kārtībā risināmais jautājums. Savukārt lietā nav konstatējama dienesta amatpersonu prettiesiska faktiskā rīcība. Tādējādi tāda kaitējuma rašanās, kura esamību pieteicēja pamato ar minētiem argumentiem, neveido cēloņsakarību ar pieteicējas lietā pieņemto prettiesisku administratīvo aktu (proti, lēmumu par nodokļu audita rezultātiem).

Savukārt attiecībā uz pieteicējas argumentiem par nodarīto nemantisko kaitējumu reputācijai piemēroto izpildes nodrošinājuma līdzekļu dēļ un liegtajām iespējām attīstīties, saņemt aizdevumu no kredītiestādēm un slēgt

darījumus ar jauniem partneriem, nav iesniegti pierādījumi.

Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 94.panta ceturtajā daļā ietvertajam principam kaitējums prioritāri atlīdzināms, atjaunojot iepriekšējo stāvokli (*restitutio in integrum*). Ievērojot nodrošinājumam izmantotās PVN pār maksu un nepamatoti aizturētās summas palielinājuma izmaksu pieteicējai, lietā ne tikai atjaunots tāds stāvoklis, kāds pastāvētu tad, ja lēmums par nodokļu audita rezultātiem netiktu pieņemts, bet pieteicēja arī saņēma likumdevēja paredzēto kompensāciju.

Ņemot vērā minēto, nav pamata apmierināt pieteicējas lūgumu par nemantiskā kaitējuma 10 000 *euro* atlīdzību.

[2.6] Atrautās peļņas institūta mērķis ir atlīdzināt cietušajam to, ko viņš noteikti būtu saņēmis, ja prettiesiskā rīcība nebūtu notikusi. Pieteicēja tās atrautās peļņas aprēķinu ir pamatojusi ar virkni tādu pieņēmumu, kurus objektīvi nevar pārbaudīt, proti, pieteicējas atrautās peļņas aprēķina pamatā ir hipotētiski noslēgtais sadarbības līgums ar */Nosaukums L/*, kas pieteicējas ieskatā netika noslēgts pieteicējas nespējas saņemt papildu finansējumu dienesta uzlikto liegumu un audita veikšanas termiņa novilcināšanas rezultātā.

Konkrētajā gadījumā jāņem vērā, ka pieteicējai tika atmaksāta nodrošinājumam izmantojama iepriekš apķīlātā PVN pār maksā. Tāpat pieteicējai tika atmaksāts nepamatoti aizturētās pār maksātās PVN summas palielinājums 7086,80 *euro* atbilstoši likuma „Par nodokļiem un nodevām” 28.panta otrajai daļai saskaņā ar Administratīvās rajona tiesas 2022.gada 13.jūlija lēmumu lietā Nr.A420217722. Savukārt atbilstoši nepamatotajam lēmumam par nodokļu audita rezultātiem aprēķinātajiem maksājumiem nebija iestājies samaksas termiņš un jautājums par konkrētā administratīvā akta tiesiskumu tika izlemts ar dienesta ģenerāldirektora 2022.gada 11.janvāra lēmumu Nr.30.2-22.9/22.9/120 par labu pieteicējai. Tādējādi, pastāvot konkrētajiem apstākļiem, pieteicējas lūgums par mantiskā un nemantiskā kaitējuma atlīdzību ir noraidāms.

[3] Nepiekrītot lēmumam, pieteicēja vērsās ar pieteikumu Administratīvajā rajona tiesā.

[3.1] Dienests nepamatoti atsaucās uz Krimināllikuma un Kriminālprocesa likuma tiesību normām un nevērtēja kukuļa izspiešanas faktu un tā nozīmi zaudējumu atlīdzināšanas kontekstā, jo pieteicēja nav vērsusies dienestā ar lūgumu kompensēt kriminālprocesā nodarīto kaitējumu. Minētajam faktam ir nozīme lietā, tas ir tiešā cēloņsakarībā ar turpmāko dienesta amatpersonu rīcību un lēmumiem. Dienests nepamatoti mēģina mazināt šo apstākļu nozīmi izskatāmā jautājuma kontekstā. Vērtējot jautājumu par iestādes nodarītajiem zaudējumiem, ir jāņem vērā visi faktiskie apstākļi.

[3.2] Dienests nav vērtējis pieteicējas iesniegtos pierādījumus un norādītos apstākļus attiecībā uz nodokļu audita apzinātu novilcināšanu, pārkāpjot objektīvās izmeklēšanas principu. Pārsūdzētajā lēmumā tikai norādīts, ka nav konstatēti pārkāpumi attiecībā uz nodokļu audita veikšanas termiņu un dienesta rīcībā nav informācijas, ka kādi no pieteicējas nodokļu audita laikā saņemtajiem dokumentiem būtu nozaudēti.

[3.3] Dienests formāli atsaucas uz to, ka pieteicēja bija aicināta iesniegt visu informāciju, taču nevienā brīdī dienesta amatpersonas nav norādījušas uz nepieciešamību papildus rēķiniem iesniegt arī maksājuma uzdevumus.

[3.4] Nav vērtēts jautājums par nemantiskā kaitējuma atlīdzināšanu, formāli norādot, ka lietā nav konstatējama dienesta amatpersonu prettiesiska rīcība.

[3.5] Dienests norāda, ka pieteicējas aprēķini par atrauto peļņu balstīti tikai pieņēmumos, kaut gan pieteicēja iesniedza pierādījumus, kas apliecina iespējamās peļņas gūšanu, ja pieteicējai nebūtu piemēroti izpildes nodrošinājuma līdzekļi un netiktu novilcināts nodokļu audita veikšanas termiņš.

[4] Ar Administratīvās rajona tiesas 2024.gada 21.marta spriedumu pieteikums apmierināts daļā par 680 *euro* juridisko izdevumu atlīdzināšanu. Pārējā daļā prasījums noraidīts. Spriedums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[4.1] Atlīdzināšanas likuma 4.panta pirmajā daļā noteikts, ka iestāde zaudējumu var nodarīt ar darbību, izdodot prettiesisku administratīvo aktu vai veicot prettiesisku faktisko rīcību, vai arī ar bezdarbību, ja iestādei bija

pienākums rīkoties, bet tā prettiesiski nav rīkojusies.

Lēmums par nodokļu audita rezultātiem ir atcelts ar dienesta ģenerāldirektora 2022.gada 11.janvāra lēmumu Nr.30.2-22.9/22.9/120. Līdz ar to atzīstams, ka pastāv tiesiskais pamats pieteicējai prasīt atlīdzinājumu par mantiskajiem zaudējumiem vai nemantisko kaitējumu, kas tai nodarīts ar lēmumu par nodokļu audita rezultātiem.

[4.2] Saskaņā ar Atlīdzināšanas likuma 7.panta pirmo daļu mantiskais zaudējums ir katrs mantiski novērtējams pametums, kas cietušajam radies ar iestādes prettiesiska administratīvā akta vai prettiesiskas faktiskās rīcības dēļ. Aprēķinot mantisko zaudējumu, ņem vērā arī neiegūto peļņu, ja cietušais spēj pierādīt, ka notikumu parastās attīstības gaitā peļņa tiktu gūta (Atlīdzināšanas likuma 7.panta otrā daļa).

Saskaņā ar Atlīdzināšanas likuma 7.panta pirmo daļu mantiskais zaudējums ir arī zaudējums, kas saistīts ar administratīvā akta atcelšanu, tostarp arī izmaksas, kas saistītas ar juridisko palīdzību.

Tātad mantiskie zaudējumi Atlīdzināšanas likuma izpratnē ir arī neiegūtā peļņa, kā arī izmaksas par saņemto juridisko palīdzību.

Pieteicēja lūdz atlīdzināt mantiskos zaudējumus, kurus sastāda 1 543 483 *euro*, ko veido izmaksas par juridisko palīdzību 43 483 *euro* (bez PVN) un neiegūtā peļņa 1 500 000 *euro*.

[4.3] Attiecībā par pieteicējas prasīto atlīdzinājumu par neiegūto peļņu, kā norādīts iepriekš, pieteicējai, izmantojot administratīvā procesa līdzekļus (Atlīdzināšanas likuma 11.panta pirmā daļa), ir jāspēj pierādīt, ka notikumu parastās attīstības gaitā peļņa tiktu gūta.

Saskaņā ar Atlīdzināšanas likuma 12.panta trešo daļu, nosakot neiegūtās peļņas apmēru, tiesa ņem vērā vispārējos riskus un konkrētā gadījuma apstākļus, kas ietekmē neiegūtās peļņas varbūtību.

Turklāt saskaņā ar Atlīdzināšanas likuma 6.panta pirmo daļu nepieciešams konstatēt, ka peļņa netika gūta tieši par prettiesisku atzītā administratīvā akta – lēmuma par nodokļu audita rezultātiem – izdošanas rezultātā. Proti, tiesības uz zaudējuma atlīdzinājumu rodas, ja starp iestādes prettiesisko rīcību un cietušajam nodarīto zaudējumu pastāv tieša cēloņsakarība – objektīva saikne starp iestādes rīcību un tās radītajām laika ziņā sekojošām zaudējumu nodarīšanām sekām, proti, minētā rīcība rada un nosaka šo seku iestāšanās reālu iespēju un ir galvenais faktors, kas nenovēršami radījis šīs sekas. Minētā panta otrajā daļā noteikts, ka cēloņsakarība nepastāv gadījumā, kad tāds pats zaudējums būtu radies arī tad, ja iestāde būtu rīkojusies tiesiski.

Tātad, ņemot vērā iepriekš minēto, lai pieteicējai būtu tiesības uz atrautās peļņas atlīdzināšanu, tai ir jāiesniedz pierādījumi, kas pietiekami droši apliecinātu, ka šāda peļņa nākotnē noteikti būtu bijusi un ka šādas peļņas atrāvums pieteicējai ir radies tieši lēmuma par nodokļu auditu rezultātiem pieņemšanas dēļ.

[4.4] Pieteicēja negūto peļņu 1 500 000 *euro* apmērā saista ar to, ka pieteicējas sadarbības partneri pārtraukuši vai samazinājuši sadarbību ar pieteicēju, tostarp, pieteicējai nenoslēdzot sadarbības līgumu ar */Nosaukums L/*.

Apstrīdēšanas iesnieguma papildinājumos (*lietas 2.sējuma 13.-22.lapa*) par */Nosaukums L/* pieteicēja paskaidrojusi, ka pieteicēja bijusi potenciālā */Nosaukums L/* piegādātāja. */Nosaukums L/* vēlējusies pasūtīt no piegādātājiem, tostarp pieteicējas, 113 275,11 tonnas kokskaidu granulu. Pieteicēja bijusi viena no potenciālajiem trim piegādātājiem, tādēļ potenciālais pieteicējas piegādājama kokskaidu apjoms būtu 37 758,37 tonnas. Pieteicējas peļņa uz tonnu būt bijusi 13,80 *euro*, bet par plānoto apjomu – 521 065,50 *euro*. Neizmantojot kredītlīniju, pieteicējas peļņa uz vienu tonnu būtu 24,11 *euro*, par plānoto apjomu – 910 354,30 *euro*.

Pieteicēja paskaidrojusi, ka 2019.gadā līgums ar */Nosaukums L/* nebija noslēgts, taču */Nosaukums L/* bija apstiprinājusi, ka līdz 2020.gada februāra beigām ir gatava pasūtīt testa apjomu – 5 % no kopējā apjoma jeb 6500 tonnas.

Minēto apstākļu pierādīšanai pieteicēja ir iesniegusi:

1) 2020.gada vienoto līgumu starp */Nosaukums L/* un pieteicēju (*lietas 2.sējuma 170.-240. lapa*);

2) vienošanos par vispārējiem piegādes noteikumiem un nosacījumiem un nosacījumus, kas noslēgti 2022.gada maijā(*lietas 2.sējuma 148.-169.lapa*);

3) 2022. gada un 2023.gada līgumus, kas noslēgti starp/*Nosaukums L/* un pieteicēju (*lietas 3.sējuma 1.-119.lapa*).

Izvērtējot pieteicējas iesniegtos minētos pierādījumus, konstatējams, ka tie liecina par pieteicējas 2020.gadā uzsāktu sadarbību ar darījumu partneri/*Nosaukums L/* par preču piegādi. Taču minētie pierādījumi nesatur informāciju, kas liecinātu, ka dienesta darbības ir ietekmējošas šo darījumu noslēgšanu vai uzņemto darījuma saistību īstenošanu.

[4.5] 2023.gada 17.oktobra rakstveida paskaidrojumos pieteicēja papildus paskaidrojusi par apgrozījuma kritumu sadarbības partneru /*Nosaukums AO/*, /*Nosaukums AP/* un /*Nosaukums AZ/* granulu piegādes apjoma samazinājumu dēļ un mainot samaksas veidu no pēcapmaksas uz priekšapmaksas nosacījumiem saistībā ar dienesta noteiktajiem aizliegumiem pieteicējai un pieteicējas sadarbības partneriem izsūtīto informāciju. Šādu apstākļu pierādīšanai pieteicēja lūdza tiesas sēdē nopratināt /*Nosaukums AP/* valdes locekli /*Persona G/* un /*Nosaukums AO/* ražošanas vadītāju /*Persona F/*, norādot, ka minētās personas var liecināt par patiesajiem iemesliem, kāpēc uzņēmums atteicās no nolīgta noteikuma par pēcapmaksas par precēm piemērošanu un kā tas ietekmēja pieteicējas pasūtījumus un piegādes, salīdzinot ar iepriekšējo periodu.

[4.6] /*Nosaukums AP/* valdes locekle /*Persona G/* tiesas sēdē liecināja(*lietas 3. sējuma 221.-223.lapa*), ka /*Nosaukums AP/* ir diezgan liels uzņēmums, kas pamatā ražo līmētas koku konstrukcijas logu ražošanai, kas 100 % tiek eksportētas uz Eiropas valstīm un Āziju. Lieciniece ir atbildīga par uzņēmuma statēgisko attīstību, par dažādām finansējuma piesaistīšanas lietām, par pamatprodukcijas realizāciju Itālijas, Vācijas, Francijas un Āzijas tirgos, par sadarbību ar Latvijas Valsts mežiem visā iepirkuma procedūrā. Kokskaidu kurināmais (briketes un granulas) ir ražošanas blakusprodukts, šo preču realizāciju lieciniece ikdienā nevadot un nekādas darbības ar pieteicēju pati personīgi neveicot, ar to nodarbojoties citi darbinieki.

Kaut arī lieciniece sākotnēji liecina, ka nav iesaistīta šī uzņēmuma ražošanas blakusprodukta realizācijas organizēšanā, tomēr sniedz liecību par sadarbības ar pieteicēju samazinājumu saistībā ar dienesta informācijas pieprasījumu par pieteicēju. /*Persona G/* liecināja, ka sadarbībā ar pieteicēju 2021.gadā ir bijuši būtiski samazinājumi saistībā ar dienesta sniegto informāciju par pieteicējas iespējamu iesaisti nodokļu nemaksāšanas shēmās, taču vienošanās nav ļāvusi saistības pilnībā pārtraukt. Taču vienlaicīgi /*Persona G/*, atbildot uz tiesas jautājumiem, arī liecināja, ka ar pieteicēju ilgtermiņa saistību vispār neesot, ka vienošanās tiek slēgta par atsevišķu apjomu, kas nav terminēts, bet piegādes periods ir līdz trīs mēnešiem.

[4.7] /*Nosaukums AO/* ražošanas vadītājs /*Persona F/* liecināja(*lietas 3.sējuma 220.- 221.lapa*), ka uzņēmumā ir kokskaidu granulu ražošanas vadītājs. Pēc dienesta brīdinājuma saņemšanas par pieteicēju kā apšaubāmu partneri bijis vairāk jāsaazinās ar viņu personām, kad tiks piegādāts transports. Sadarbība palikusi „spīļaināka”, paralēli sākuši meklēt citus ceļus un citus piegādātājus, sākuši strādāt vairāk ar pašvaldību līgumiem, jo bijušas bažas par to, vai visas lietas tur ir sakārtotas.

Atbildot uz tiesas uzdotajiem jautājumiem, liecinieks liecināja, ka neesot saistīts ar dokumentu un norēķinu jautājumiem. Ja no grāmatvedības saņemta informācija, ka par kravām ir samaksāts, tad tiek organizēta to uzkrāšana. Dienesta vēstuli ar informāciju par pieteicēju nav redzējis, nav ar to iepazīties un neatceras, kad tas bija.

[4.8] Abi liecinieki tiesas sēdē liecināja, ka no dienesta ir saņemta informācija par pieteicēju kā negodprātīgu nodokļu maksātāju, kā rezultātā uzņēmumi mainījuši darījumu norēķinu veidu, proti, pirms dienesta vēstules saņemšanas ar pieteicēju darījumi veikti pēcapmaksas veidā, bet pēc tam – priekšapmaksā.

Nemot vērā, ka abi liecinieki liecināja, ka uzņēmumos nav atbildīgās personas par attiecīgo preču realizācijas organizēšanu, nav tieši iesaistīti šo darījumu slēgšanā, vienādu liecību sniegšana par samaksas norēķinu veidu maiņu pēc dienesta vēstules saņemšanas liecina par iepriekš ar pieteicēju saskaņotu liecību sniegšanu. Turklāt no lietā iesniegtajām 2021.gada 28.jūlija dienesta vēstulēm, kas adresētas /*Nosaukums AP/* un /*Nosaukums AY/* (*lietas 3.sējuma 252., 255.lapa*) konstatējams, ka dienests nav sniedzis negatīvu informāciju par pieteicēju, proti, dienests

ir lūdzis iesniegt darījumu apliecinošus dokumentus un citus grāmatvedības dokumentus par periodu no 2018.gada jūlija līdz decembrim, kā arī lūdzis sniegt detalizētu informāciju par darījumu norisi.

Nemot vērā, ka pieteicēja lietā nav iesniegusi citus pierādījumus, kas liecinātu par sadarbības apjomu kritumu un plānotās peļņas atrāvumu saistībā ar dienesta sniegto informāciju pieteicējas sadarbības partneriem, tiesa atzīst, ka minētās liecības pašas par sevi nav pietiekamas, lai konstatētu pieteicējas preču iegādes apjoma samazinājumu saistībā ar dienesta veikto auditu un tā ietvaros pieprasīto informāciju pieteicējas sadarbības partneriem.

[4.9] Vērtējot pieteicējas argumentus par pieteicējai radītajiem zaudējumiem negūtās peļņas veidā, bez ievēribas nav atstājams fakts par situāciju valstī dienesta veiktā nodokļu audita laikā. Proti, pieteicējai veiktā audita laikā pasaulē, tostarp arī Latvijā, izplatījās vīrusa infekcija *Covid-19*, kuras izplatība 2020.gada martā atbilstoši Pasaules veselības organizācijas sniegtajam paziņojumam bija sasniegusi pandēmijas apmērus. Tādēļ ar Ministru kabineta 2020.gada 12.marta rīkojumu Nr.103 „Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu” valstī tika izsludināta ārkārtēja situācija, kas ilga līdz 2020.gada 9.jūnijam. Ar Ministru kabineta 2020.gada 6.novembra rīkojumu Nr.655 „Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu” no 2020.gada 9.novembra valstī atkārtoti tika noteikta ārkārtas situācija, kas ilga līdz 2021.gada 6.aprīlim. Trešo reizi ārkārtas situācija valstī tika izsludināta ar Ministru kabineta 2021.gada 9.oktobra rīkojumu Nr.720 „Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu” laika posmā no 2021.gada 11.oktobra līdz 2022.gada 28.februārim. Izsludinātajos ārkārtas situācijas periodos valstī tika noteikti būtiski ierobežojumi, kas tieši būtiski ietekmēja atsevišķas uzņēmējdarbības nozares, taču ilgtermiņā šādi noteiktie ierobežojumi atstāj sekas uz ekonomiku valstī un uzņēmējdarbību kopumā. Turklāt *Covid-19* izplatības laikā arī ārkārtas situācijas starplaikos infekcijas izplatības ierobežošanai ar *Covid-19* infekcijas izplatības pārvaldības likumu tika saglabāti virkne ierobežojumi, kas, kā norādīts iepriekš, ilgtermiņā atstāja ietekmi uz uzņēmējdarbību kopumā.

No lietas materiāliem konstatējams, ka arī pieteicējas apgrozījums *Covid-19* radīto seku dēļ 2021.gada janvārī bija krities uz pusi, salīdzinot ar 2019.gada janvāra rādītājiem, bet turpmākajos mēnešos pieteicējas apgrozījuma kritums ir palielinājies, 2021.gada jūnijā apgrozījuma kritumam sasniedzot 96 % no 2020.gada jūnija rādītājiem. Par šādu pieteicējas apgrozījuma kritumu liecina pieteicējas dienestā iesniegtie atbalsta pieprasījumi.

Iesniegumā atbalsta saņemšanai apgrozāmo līdzekļu plūsmas nodrošināšanai par 2021.gada janvāri pieteicēja norādījusi, ka 2021.gada janvāra apgrozījuma kritums *Covid-19* dēļ pret 2019.gada janvāra apgrozījumu ir 51 % (*lietas 3.sējuma 182.-184.lapa*). Ar dienesta amatpersonas 2021.gada 19.maija lēmumu Nr.33.17-3/12.3/9021 pieteicējai piešķirts atbalsts apgrozāmo līdzekļu plūsmas krituma kompensēšanai 18 974,63euro apmērā (*lietas 3.sējuma 185.lapa*).

Covid-19 krīzes skartā uzņēmuma iesniegums atbalsta saņemšanai apgrozāmo līdzekļu plūsmas nodrošināšanai par 2021.gada martu. Pieteicēja pieprasījusi atbalstu 19 007,56euro. Pieteicēja norādījusi, ka 2021.gada janvāra apgrozījuma kritums *Covid-19* dēļ pret 2019.gada martu apgrozījumu ir 69 % (*lietas 3.sējuma 186.-188. lapa*). Ar dienesta amatpersonas 2021.gada 19.maija lēmumu Nr.33.17-3/12.3/9020 pieteicējai piešķirts atbalsts apgrozāmo līdzekļu plūsmas krituma kompensēšanai 18 974,63euro apmērā (*lietas 3.sējuma 189.lapa*).

Covid-19 krīzes skartā uzņēmuma iesniegums atbalsta saņemšanai apgrozāmo līdzekļu plūsmas nodrošināšanai par 2021.gada aprīli. Pieteicēja pieprasījusi atbalstu 18 974,63euro. Pieteicēja norādījusi, ka 2021.gada aprīlī apgrozījuma kritums *Covid-19* dēļ pret 2020.gada aprīli ir 92% (*lietas 3.sējuma 190.-192.lapa*). Ar dienesta amatpersonas 2021.gada 19.jūnija lēmumu Nr.33.17-3/17.9.3/65528 pieteicējai par 2021.gada aprīli piešķirts atbalsts apgrozāmo līdzekļu plūsmas krituma kompensēšanai 18 974,63euro apmērā (*lietas 3.sējuma 193.lapa*).

Covid-19 krīzes skartā uzņēmuma iesniegums atbalsta saņemšanai apgrozāmo līdzekļu plūsmas nodrošināšanai par 2021.gada maiju. Pieteicēja pieprasījusi atbalstu 18 974,63euro. Pieteicēja norādījusi, ka 2021.gada maijā apgrozījuma kritums *Covid-19* dēļ pret 2020.gada maiju ir 95% (*lietas 3.sējuma 194.-196.lapa*). Ar Dienesta amatpersonas 2021.gada 9.jūlija lēmumu Nr.33.17-3/17.7.3/7187 pieteicējai par 2021.gada maiju piešķirts atbalsts apgrozāmo līdzekļu plūsmas krituma kompensēšanai 18 974,63euro apmērā (*lietas 3.sējuma 197.lapa*).

Covid-19 krīzes skartā uzņēmuma iesniegums atbalsta saņemšanai apgrozāmo līdzekļu plūsmas nodrošināšanai par 2021.gada jūniju. Pieteicēja pieprasījusi atbalstu 9487,32euro. Pieteicēja norādījusi, ka 2021.gada jūnijā apgrozījuma kritums *Covid-19* dēļ pret 2020.gada jūniju ir 95% (*lietas 3.sējuma 198.-200.lapa*). Ar Dienesta

amatpersonas 2021.gada 10.augusta lēmumu Nr.33.17-3/17.24.4/82569 pieteicējai par 2021.gada jūniju piešķirts atbalsts apgrozāmo līdzekļu plūsmas krituma kompensēšanai 9487,32euro apmērā (*lietas 3.sējuma 201.lapa*).

[4.10] No minētā secināms, ka pieteicējai būtisks apgrozāmo līdzekļu plūsmas kritums 2021.gada pirmajā pusē ir bijis saistībā ar Covid-19 izplatību un tā izplatības ierobežošanai noteiktajiem ierobežojumiem. Savukārt, ņemot vērā, ka minētais periods ietilpst pieteicējai veiktajā nodokļu audita periodā, tas ir bijis Covid-19 radīts apgrozījuma kritums, nevis nodokļu audita ietvaros dienesta veikto darbību vai lēmuma par audita rezultātiem pieņemšanas rezultāts.

[4.11] Atrautās peļņas institūta mērķis ir atlīdzināt cietušajam to, ko viņš noteikti būtu saņēmis, ja prettiesiskā rīcība nebūtu notikusi, jeb novērst tās kaitīgās sekas, ko prettiesiskā rīcība noteikti nodarītu cietušā mantai nākotnē.

Senāts ir norādījis, ka zaudējumu, kas izpaužas kā sagaidāmās peļņas atrāvums, aprēķina, ievērojot Civillikuma 1787.pantu. Civillikuma 1787.pants nosaka, ka, aprēķinot atrauto peļņu, nav jāņem par pamatu tikai varbūtības, bet nedrīkst būt šaubu vai vismaz jābūt pierādītam līdz tiesisku pierādījumu ticamības pakāpei, ka šāds zaudējums cēlies no tās darbības vai bezdarbības, ar ko zaudējums nodarīts. Lai gan ne vienmēr iespējams un nepieciešams noteikt precīzu atrautās peļņas apmēru, likums nepieļauj apmierināt prasījumu par atrauto peļņu, pamatojoties uz spekulācijām par atrautās peļņas esamību un apmēru (skat.*Senāta 2009.gada 2.aprīļa sprieduma lietā Nr.SKA-94/2009 12.punktu*).

Ņemot vērā iepriekš minēto, tiesa atzina, ka, pirmkārt, lietā nav iesniegti pietiekami, ticami pierādījumi, kas apliecinātu pieteicējas zaudējumus, kas izpaužas kā sagaidāmās peļņas atrāvums 1 500 000 euro apmērā. Otrkārt, lietā nav konstatējama pieteicējas iespējami negūtās peļņas cēloniska saistība ar pieteicējai veikto nodokļu auditu un dienesta pieņemto lēmumu par audita rezultātiem, jo pieteicējai būtisks apgrozījuma kritums un līdz ar to arī ierobežojumi piekļuvei likvidajiem līdzekļiem ir saistīts ar Covid-19 infekcijas ierobežošanas radītajām sekām.

Tādēļ pieteicējas pieteikums arī daļā par negūtās peļņas 1 500 000 euro atlīdzināšanu ir noraidāms kā nepamatots.

[4.12] Pieteicēja lūdz atlīdzināt mantiskos zaudējumus – izmaksas par juridisko palīdzību – 43 483 euro (bez PVN), tostarp 3350 euro (bez PVN) par /Nosaukums LS/ juridiskas palīdzības sniegšanu; 38 260,10euro (bez PVN) par /Nosaukums DS/ juridiskās palīdzības sniegšanu; 873,50euro (bez PVN) par /Nosaukums KE/ juridiskās palīdzības sniegšanu; 1000euro (bez PVN) par /Nosaukums LL/ juridiskās palīdzības sniegšanu.

Saskaņā ar Atlīdzināšanas likuma 7.panta trešo daļu mantiskais zaudējums ir arī zaudējums, kas saistīts ar administratīvā akta atcelšanu, tostarp arī izmaksas par juridisko palīdzību. Minētajā tiesību normā noteikts, ka šo izmaksu maksimālo apmēru nosaka Ministru kabinets. Ministru kabinets maksimālo valsts pārvaldes iestādes atlīdzināmo zaudējumu, kas saistīts ar juridiskās palīdzības sniegšanu saistībā ar administratīvā akta atcelšanu, apmēru ir noteicis 2011.gada 8.novembra noteikumos Nr.859 „Noteikumi par privātpersonai atlīdzināmo juridiskās palīdzības izmaksu maksimālo apmēru” (turpmāk – noteikumi Nr.859).

[4.13] Noteikumu Nr.859 3.punktā noteiktas maksimālās valsts atlīdzināmās izmaksas vienai personai, proti: par sniegtu juridisko konsultāciju – 30 euro stundā (3.1.apakšpunkts); par pieteikuma, blakus sūdzības vai administratīvā līguma (izlīguma) sastādīšanu – 50 euro (3.2.apakšpunkts); par apelācijas sūdzības un pretapelācijas sūdzības sastādīšanu – 65 euro (3.3.apakšpunkts); par kasācijas sūdzības sastādīšanu – 80 euro (3.4.apakšpunkts); par tāda dokumenta sastādīšanu, kas nepieciešams lietas izlemšanai (iesniegumi, lūgumi vai paskaidrojumi (izņemot dokumentu par informācijas pieprasīšanu un šo noteikumu 3.2., 3.3. un 3.4. apakšpunktā minētos dokumentus)) – 26 euro (3.5.apakšpunkts); par šo noteikumu 3.2., 3.3. un 3.4.apakšpunktā minēto dokumentu sastādīšanu – 26 euro (3.6.apakšpunkts); par pārstāvību tiesas sēdē – 40 euro stundā (3.7.apakšpunkts); par iepazīšanos ar lietas materiālu vienu sējumu vienas tiesas instances ietvaros – 20 euro (3.8. apakšpunkts).

Noteikumu Nr.859 4.punktā noteikts, ka valsts sedz izdevumus par sniegtu juridisko konsultāciju šo noteikumu 3.1.apakšpunktā minētajā apmērā ne vairāk kā par piecām stundām vienas lietas ietvaros. Bet noteikumu Nr.859 5. punktā noteikts, ka valsts sedz izdevumus ne vairāk kā par piecu šo noteikumu 3.2., 3.3., 3.4., 3.5. un 3.6. apakšpunktā minēto dokumentu sastādīšanu vienas lietas ietvaros.

Saskaņā ar noteikumu Nr.859 3.1 punktu papildus šo noteikumu 3.punktā minētajām izmaksām valsts atlīdzina arī pievienotās vērtības nodokļa summu, ja juridiskās palīdzības sniedzējs ir reģistrējies kā pievienotās vērtības nodokļa maksātājs un savā rēķinā par sniegto juridisko palīdzību to ir iekļāvis.

[4.14] Satversmes tiesa 2022.gada 25.marta spriedumā lietā Nr.2021-25-03 atzina, ka noteikumu Nr.859 3., 4. un 5.punkts (arī redakcijā, kas ir spēkā no 2020.gada 10.aprīļa), ciktāl tas neparedz ar juridisko palīdzību saistīto nepieciešamo izdevumu atlīdzinājumu saprātīgā apmērā, ir neatbilstošs Latvijas Republikas Satversmes 92.panta pirmajam teikumam.

Satversmes tiesa 2022.gada 25.marta spriedumā lietā Nr.2021-25-03 apstrīdēto noteikumu Nr.859 normas ir vērtējusi salīdzinājumā ar Ministru kabineta 2009.gada 22.decembra noteikumu Nr.1493 „Noteikumi par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības apjomu, samaksas apmēru, atlīdzināmajiem izdevumiem un to izmaksas kārtību” (turpmāk – noteikumi Nr.1493) normām, kurās maksimālo atlīdzināmo juridiskās palīdzības izdevumu apmēru Ministru kabinets ir noteicis, objektīvi izvērtējot juridisko pakalpojumu tirgus situāciju normu pieņemšanas brīdī, un kuras Ministru kabinets regulāri (gandrīz katru gadu) ir pārskatījis un grozījis atbilstoši esošajai situācijai. Turpretim noteikumos Nr.859 noteiktais atlīdzības apmērs nebija pārskatīts no noteikumu Nr.859 pieņemšanas brīža līdz pat 2020.gadam, kad ar Ministru kabineta 2020.gada 7.aprīļa noteikumiem Nr.195 „Grozījumi Ministru kabineta 2011.gada 8.novembra noteikumos Nr.859 „Noteikumi par privātpersonai atlīdzināmo juridiskās palīdzības izmaksu maksimālo apmēru”” maksimālās atlīdzināmo juridisko pakalpojumu izmaksas tika pielīdzinātas noteikumos Nr.1493 noteiktajām.

Turklāt ar noteikumu Nr.1493 18.punktu tiesību normu piemērotājam ir piešķirta kompetence lemt par lielāku un konkrētai lietai atbilstošu ar juridisko palīdzību saistīto nepieciešamo izdevumu atlīdzināšanu (*Satversmes tiesa 2022.gada 25.marta sprieduma lietā Nr.2021-25-03 14.2., 14.3. punkts*).

Kā izriet no minētā Satversmes tiesas sprieduma, Satversmes tiesa nav atzinusi, ka būtu nepieļaujami noteikt maksimālo apmēru, kādā valsts atlīdzina izdevumus par juridisko palīdzību, ja tie radušies valsts vai pašvaldības prettiesiskas rīcības rezultātā, taču atlīdzībai jābūt noteiktai atbilstoši aktuālai situācijai un atbilstoši katra individuālā gadījuma apstākļiem, atlīdzībai jābūt saprātīgai. Tādējādi arī attiecīgās normas atzītas par spēkā neesošām tikai tiktāl, ciktāl atlīdzinājums nav saprātīgā apmērā.

Attiecībā uz saprātīga atlīdzinājuma apmēra noteikšanu minētajā spriedumā Satversmes tiesa atsaukusies uz virkni tiesu prakses atziņu, skaidrojot, ka tiesiskumam neatbilstu ne tāda situācija, ka valsts vispār nenoteiktu nekādu kārtību tiesāšanās izdevumu atlīdzināšanai, nedz arī tāda situācija, ka valsts paredzētu pilnā apmērā atlīdzināt pilnīgi visus ar juridisko palīdzību saistītos izdevumus bez jebkādas izvērtēšanas. Eiropas Cilvēktiesību tiesa norādījusi, ka, vērtējot ar juridisko palīdzību saistīto izdevumu atlīdzinājuma saprātīgo apmēru katrā konkrētajā lietā, jāņem vērā tas, cik attiecīgā lieta ir sarežģīta un kādi tiesību jautājumi tajā risināti, kā arī tas, kā noritējis tiesas process. Eiropas Savienības Tiesa norādījusi, ka katrā lietā ir jāveic juridiskās palīdzības izdevumu apmēra objektīva analīze, proti, jānovērtē, cik objektīvi un atbilstoši konkrētās lietas apstākļiem pamatoti šie izdevumi ir radušies, tostarp jānovērtē arī piemērojamā tiesiskā regulējuma un procedūru sarežģītība. Lemjot par apmēru, kādā atlīdzināmi ar juridisko palīdzību saistītie izdevumi, jāņem vērā, ciktāl šie izdevumi bijuši saprātīgi nepieciešami un ciktāl visi lietas dalībniekam radušies izdevumi nav pārmērīgi. Satversmes tiesa norādīja, ka atbilstoši tiesiskas valsts principam, lai tiktu nodrošinātas personas tiesības uz pieeju tiesai un tiesības saņemt kvalificētu juridisko palīdzību, tiesiskajam regulējumam ir jābūt tādām, kas neattur personu no vērsšanās tiesā vispār vai nerada tādu situāciju, ka pēc tiesas procesa persona nonāk finansiāli neizdevīgākā situācijā nekā pirms tam, ja personai radušies izdevumi ir bijuši objektīvi pamatoti un nepieciešami. Šāds tiesiskais regulējums sasniegtu mērķi – atlīdzināt ar juridisko palīdzību saistītos nepieciešamos izdevumus saprātīgā apmērā. Savukārt Senāts skaidrojis, ka jāņem vērā, ka personu nolīgta samaksa par juridisko palīdzību pati par sevi ne vienmēr ir adekvāta nepieciešamajam un faktiski ieguldītajam darbam. Līdz ar to, lemjot par personai piešķiramā atlīdzinājuma apmēru, ir nepieciešams, no vienas puses, nodrošināt ikviena indivīda tiesības uz kvalificētu juridisko palīdzību un, no otras puses, saprātīgi un efektīvi izmantot valsts budžeta līdzekļus (*Satversmes tiesas 2022.gada 25.marta spriedumā lietā Nr.2021-25-03 11., 14.2., 14.3. un 16.2. punkts un tajā minētā judikatūra*).

Tādējādi, izvērtējot prasījumu par šādu izdevumu atlīdzinājumu, tiesai jāvērtē atlīdzināmo izdevumu apmērs, ņemot vērā lietas sarežģītību, risināmos tiesību jautājumus un procesa norisi, samērojot objektīvi pamatotos un

nepieciešamus izdevumus ar valsts interesi neatlīdzināt pārmērīgus izdevumus pilnā apmērā.

Attiecīgi pēc šiem kritērijiem izvērtējams, vai konkrētajā gadījumā noteikumos Nr.859 noteiktais zaudējumu atlīdzinājums ir saprātīgs, un, ja būtu atzīstams, ka tas tāds nav, – kāds atlīdzinājums ir atbilstošs.

[4.15] Izmaksu par saņemto juridisko palīdzību pierādīšanai pieteicēja ir iesniegusi šādus pierādījumus.

[4.15.1] /Nosaukums LS/ 2020.gada 30.septembra rēķins Nr.20/20 (*lietas 1.sējuma 103.lapa*). Rēķinā norādīti šādi juridiskie pakalpojumi: 1) atbildes dienestam sagatavošana 2020.gada 30.jūlijā, 2 stundas, 300euro, 2) tiesību aktu analīze, iesnieguma dienestam sagatavošana 2020.gada 5.augustā, 4 stundas, 600euro; 3) sūdzības dienestam sagatavošana 2020.gada 26.augustā, 3 stundas, 450euro; 4) atbildes izskatīšana, papildinājumi 2020.gada 28.augustā, pusstunda, 75euro; 5) tiesību aktu analīze, atbildes dienestam sagatavošana 2020.gada 11.septembrī, 1,5 stundas, 225euro.

/Nosaukums LS/ 2021.gada 29.janvāra rēķins Nr.03/21(*lietas 1.sējuma 104.lapa*).Rēķinā norādīti šādi juridiskie pakalpojumi: paskaidrojumi dienestam 2021.gada 17.janvārī un 2021.gada 11.janvārī, 2,5 stundas, 375euro.

/Nosaukums LS/ 2021.gada 26.februāra rēķins Nr.07/21 (*lietas 1.sējuma 105.lapa*). Rēķinā norādīti šādi juridiskie pakalpojumi: 2021.gada 19.februārī un 24.februārī atbilde dienestam, 2021.gada 1.martā atbilde MKP, 2 stundas, 300euro.

/Nosaukums LS/ 2021.gada 30.aprīļa rēķins Nr.14/21(*lietas 1.sējuma 106.lapa*).Rēķinā norādīti šādi juridiskie pakalpojumi: sūdzība un līgums dienestam 2021.gada 6.aprīlī, 2 stundas, 300euro.

/Nosaukums LS/ 2021. gada 31. maija rēķins Nr. 18/21(*lietas 1.sējuma 107.lapa*).Rēķinā norādīti šādi juridiskie pakalpojumi: telefoniska konsultācija 2021.gada 6.aprīlī, 1 stunda, 50euro.

/Nosaukums LS/ 2021.gada 17.augusta rēķins Nr.26/21 (*lietas 1.sējuma 108.lapa*). Rēķinā norādīti šādi juridiskie pakalpojumi: 2021.gada 11., 13. un 16.augusta atbildes dienestam uz auditoru pieprasījumiem, lūgums par termiņa pagarināšanu, 4,5 stundas, 675euro. Rēķinos summas norādītas bez PVN.

Lietā iesniegts pieteicējas 2020.gada 30.jūlija maksājuma uzdevums par 4 235europārskaitījumu /Nosaukums LS/, maksājuma mērķis – avansa rēķins Nr.14/20 (*lietas 3.sējuma 161.lapa*).

Lietā nav iesniegts maksājuma uzdevumā minētais avansa rēķins, taču aplūkotojos rēķinos ir minēts šāds avansa rēķins.

[4.15.2] /Nosaukums DS/ 2021.gada 10.maija rēķins Nr.0898/21LV(*lietas 1.sējuma 110.lapa*). Rēķinā norādīts juridiskais pakalpojums – dienesta lēmuma apstrīdēšana, summa 4 160 euro.

/Nosaukums DS/ 2021.gada 24.augusta rēķins Nr. 1779/21LV(*lietas 1.sējuma 111.lapa*). Rēķinā norādīts juridiskais pakalpojums – dienesta lēmuma apstrīdēšana, summa 6000 euro.

/Nosaukums DS/ 2021.gada 4.oktobra rēķins Nr.1937/21LV(*lietas 1.sējuma 112.lapa*).

Rēķinā norādīts juridiskais pakalpojums – dienesta lēmuma apstrīdēšana, summa 5000 euro plus transporta izdevumi 11,10 euro.

/Nosaukums DS/ 2021.gada 22.oktobra rēķins Nr.0114/21LVS(*lietas 1.sējuma 113.lapa*).

Rēķinā norādīts juridiskais pakalpojums – iesniegums par audita uzrēķina apmaksas grafiku, summa 2000 euro. /Nosaukums DS/ 2021.gada 20.septembra priekšapmaksas rēķins Nr.PP65/21LV (*lietas 1.sējuma 114.lapa*). Rēķinā norādīts juridiskais pakalpojums – dienesta audita lēmuma apstrīdēšanas dienesta ģenerāldirektoram, summa 5000 euro. /Nosaukums DS/ 2021.gada 22.decembra rēķins Nr.0743/21LVS(*lietas 1.sējuma 115. lapa*).

Rēķinā norādīts juridiskais pakalpojums – tikšanās ar dienesta ģenerāldirektoru, summa 2599 euro.

/Nosaukums DS/ 2021.gada 22.decembra rēķins Nr.0744/21LV (*lietas 1.sējuma 116.lapa*).

Rēķinā norādīts juridiskais pakalpojums – dienesta lēmuma par apstrīdēšanas iesnieguma izskatīšanas termiņa pagarināšanu pārsūdzēšana tiesā, summa 2000 *euro*. Minētais pakalpojums sniegts saistībā ar sūdzību par apstrīdēšanas iesnieguma izskatīšanas termiņa pagarināšanu, kas tika izvērtēta Administratīvā procesa likuma 64.panta otrās daļas kārtībā tiesā (lieta Nr.A420284921) un ar Administratīvās rajona tiesas 2022.gada 11.janvāra lēmumu tika atzīts, ka apstrīdēšanas termiņa pagarinājums ir bijis tiesisks, tādēļ zaudējumu atlīdzināšanai, tostarp arī izmaksu par juridisko palīdzību atlīdzināšanai nav tiesiska pamata.

/Nosaukums DS/ 2022.gada 26.janvāra rēķins Nr.0040/22LVS (*lietas 1.sējuma 117.lapa*).

Rēķinā norādīts juridiskais pakalpojums – dienesta lēmuma apstrīdēšana, summa 8000 *euro*.

/Nosaukums DS/ 2022.gada 11.marta rēķins Nr.0429/22LVS (*lietas 1.sējuma 118.lapa*).

Rēķinā norādīts juridiskais pakalpojums – iesnieguma sagatavošana par nokavējuma naudas atgūšanu par uzņēmuma nodokļu pārmaksas nepamatotu aizturēšanu, summa 2500 *euro*. Minētais pakalpojums ir sniegts saistībā ar atsevišķu tiesvedības procesu par administratīvā akta izpildi (administratīvā lieta Nr.A420217722), tādēļ šāds atlīdzinājuma prasījums izskatāms Administratīvā procesa likuma 94.panta piektajā daļā noteiktajā kārtībā.

Lietā iesniegts pieteicējas konta AS „SEB Banka” 2023.gada 7.jūnijā sagatavots pārskats par 2021.gadu, kas apliecina pieteicējas veiktos maksājumus par norādītajiem rēķiniem (*lietas 3.sējuma 159.-160.lapa*).

[4.15.3] /Nosaukums KE/ 2020.gada 6.aprīļa rēķins Nr.20201025 par summu 375 *euro*, sniegtais juridiskais pakalpojums norādīts vispārīgi – palīdzība PVN auditā (*lietas 1.sējuma 100.lapa*). /Nosaukums KE/ 2020.gada 9.jūlija rēķins Nr.20202080 par summu 498,50 *euro*, sniegtais juridiskais pakalpojums norādīts vispārīgi – palīdzība PVN auditā (*lietas 1.sējuma 101.lapa*).

Papildus iesniegta specifikācija, kurā konkretizēti minētajā rēķinā norādītie darbi: iepazīšanās ar dienesta lēmumiem un juridiskā izpēte 1,4 stundas, projekta izskatīšana iesniegumam dienestam saistībā ar komercķīlu par labu *Altum*, juridiskā izpēte, iesnieguma sagatavošana 1,9 stundas (*lietas 1.sējuma 102.lapa*).

Lietā iesniegts pieteicējas konta AS „SEB Banka” 2023.gada 7.jūlijā sagatavots pārskats, kas apliecina pieteicējas veiktos maksājumus par norādītajiem rēķiniem (*lietas 3.sējuma 158.lapa*).

[4.15.4] /Nosaukums LL/ 2020.gada 26.jūnija līgums (vienošanās) Nr.77 par juridiskās palīdzības sniegšanu (*lietas 2.sējuma 10.-11.lapa*), kas noslēgts ar pieteicēju par juridiskās palīdzības sniegšanu, tostarp mutiskas un rakstveida juridiskas konsultācijas, kā arī juridisko dokumentu sagatavošana un pārstāvība valsts, pašvaldību un tiesu instancēs saistībā ar dienesta 2019.gada 27.septembra lēmumu Nr.30.2-23.33.2/34674, paredzot atlīdzību 250 *euro* stundā plus PVN, kā arī veiksmes honorāru 30 000 *euro* plus PVN. Saskaņā ar līguma 3.3.punktu, līguma parakstīšanas brīdī tiek izrakstīts rēķins pieteicējai 5000 *euro* (*lietas 2.sējuma 10.-11. lapa*).

/Nosaukums LL/ 2020.gada 26.jūnija avansa rēķinā Nr.212/20 par juridisko palīdzību 5000 *euro* (*lietas 2.sējuma 12.lapa*) konkrētu darbu uzskaitījums nav iekļauts, summa norādīta bez PVN. Lietā iesniegts pieteicējas konta AS „SEB Banka” 2023.gada 7.jūlijā sagatavots pārskats par 2020.gadu, kas apliecina pieteicējas veikto norādīto rēķinu samaksu 2020.gada 29.jūlijā (*lietas 3.sējuma 157.lapa*).

[4.15.5] /Persona IE/ 2022.gada 4.jūnija rēķins Nr.AL-04062022/1 par summu 800 *euro* (*lietas 2.sējuma 9.lapa*). Minētajā rēķinā Nr.AL-04062022/1 norādīts šāds pakalpojums: „Sūdzības sagatavošana par VID 2022.gada 19.aprīļa lēmumu neatmaksāt PVN pārmaksas palielinājumu saskaņā ar likuma Par nodokļiem un nodevām 28.pantu. Iesnieguma sagatavošana tiesu administrācijai par Administratīvās rajona tiesas nolēmuma izprasīšanu. Tiesas nolēmuma analīze”. Pakalpojuma cena 100 *euro* stundā, daudzums 8 stundas. Summa norādīta bez pievienotās vērtības nodokļa. Lietā nav iesniegts pierādījums, kas liecinātu par minētā rēķina apmaksu.

[4.16] Izvērtējot aplūkotās pieteicējas juridisko pakalpojumu izmaksu veidojošos pakalpojumus, konstatējams, ka saskaņā ar noteikumiem Nr.859 apmaksājamās pozīcijas par juridisko palīdzību administratīvajā procesā iestādē ir sniegtās juridiskās konsultācijas (3.1.apakšpunkts) un par lietas izlemšanai nepieciešama dokumenta sastādīšana (3.5.apakšpunkts). Saskaņā ar noteikumu Nr.859 4.punktu izdevumi par juridiskām konsultācijām atlīdzinām ne vairāk kā par 5 stundām, bet saskaņā ar noteikumu Nr.859 5.punktu vienas lietas ietvaros ir atlīdzināmi izdevumi par ne vairāk kā piecu dokumentu sagatavošanu.

[4.17] Ņemot vērā minētos apsvērumus attiecībā par noteikumiem Nr.1493, tostarp Satversmes tiesas 2022.gada 25.marta sprieduma lietā Nr.2021-25-03 atzīto par noteikumos Nr.859 un noteikumos Nr.1493 noteikto atlīdzinājumu apmēru salīdzināmību (*minētā sprieduma 14.2.2.punkts*), tiesa atzīst, ka, nosakot atlīdzinājuma apmēru, ir aplūkojams arī noteikumos Nr.1493 noteiktais atlīdzinājuma apmērs.

Noteikumi Nr.1493 pārskatīti 2023.gada 20.jūnijā (Ministru kabineta 2023.gada 20.jūnija noteikumi Nr.318 „Grozījumi Ministru kabineta 2009.gada 22.decembra noteikumos Nr.1493 „Noteikumi par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības apjomu, samaksas apmēru, atlīdzināmajiem izdevumiem un to izmaksas kārtību””) un 2023.gada 5.decembrī (Ministru kabineta 2023.gada 5.decembra noteikumi Nr.710 „Grozījumi Ministru kabineta 2009.gada 22.decembra noteikumos Nr.1493 „Noteikumi par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības apjomu, samaksas apmēru, atlīdzināmajiem izdevumiem un to izmaksas kārtību””), bet noteikumu Nr.1493 9. punktā noteiktais juridisko pakalpojumu atlīdzinājuma apmērs nav grozīts.

[4.18] Salīdzinot noteikumos Nr.859 un noteikumos Nr.1493 noteikto atlīdzinājumu apmēru, konstatējams, ka noteikumu Nr.859 3.1.apakšpunkta pozīcijas atlīdzināmā summa sakrīt ar noteikumu Nr.1493 9.1.apakšpunktā noteikto atlīdzināmo summu par vienu pakalpojuma stundu. Bet noteikumu Nr.859 3.5.apakšpunktā noteiktā dokumenta sagatavošanas pakalpojuma atlīdzināmā summa ir par vienu eiro lielāka, nekā noteikumu Nr.1493 9.5.apakšpunktā noteiktā atbilstošā juridiskā pakalpojuma atlīdzināmā summa. Taču atšķirībā no noteikumiem Nr.859 noteikumu Nr.1493 10.punktā ir paredzēta atlīdzība par konsultācijām septiņas stundas. Tādēļ atzīstams, ka izskatāmajā gadījumā, nosakot pieteicējai atlīdzināmo izdevumu par juridiskajiem pakalpojumiem – saņemtajām konsultācijām – piemērojams noteikumu Nr.1493 10.punkts.

[4.19] Izvērtējot šā sprieduma aplūkotos pieteicējas juridisko pakalpojumu izmaksu veidojošos pakalpojumu veidus, konstatējams, ka saskaņā ar noteikumiem Nr.859 apmaksājamās pozīcijas par juridisko palīdzību administratīvajā procesā iestādē ir sniegtās juridiskās konsultācijas un par lietas izlemšanai nepieciešama dokumenta sastādīšana.

[4.20] Izvērtējot šā sprieduma norādīto pieteicējas saņemto juridisko pakalpojumu apjomu un pakalpojumu veidu uzskaitījumu, secināms, ka daļa pieteicējas saņemto juridisko pakalpojumu nesatur detalizētu atšifrējumu atbilstoši noteikumu Nr.859 3.punktā noteikto atlīdzināmo juridisko pakalpojumu pozīcijām. Taču noteikumu Nr.859 3.1.apakšpunktā noteiktā juridisko konsultāciju pakalpojums septiņu stundu apmērā aplūkotajos rēķinos norādītajos pakalpojumos atsevišķi nav izdalīts, izņemot /Nosaukums LS/ 2021.gada 31.maija rēķinā Nr.18/21 kā sniegtais juridiskais pakalpojums ir norādītas juridiskas konsultācijas.

Juridiskās konsultācijas kā viens no sniedzamajiem pakalpojumiem ir norādīts /Nosaukums LL/ 2020.gada 26.jūnija līgumā (vienošanās) Nr.77 par juridiskās palīdzības sniegšanu, taču pieteicējai izrakstītais rēķins pakalpojumu atšifrējumu nesatur. Ņemot vērā, ka pakalpojums ir sniegts 4 stundas, bet lietā nav norādes tieši par /Nosaukums LL/ sagatavotiem dokumentiem, secināms, ka pieteicējas saņemtais pakalpojums 4 stundu apjomā summa varētu būt juridiskās konsultācijas. /Nosaukums DS/ 2021.gada 10.maija, 24.augusta un 4.oktobra rēķinā sniegtais juridiskais pakalpojums – dienesta lēmuma apstrīdēšana, kas nav detalizētāk atšifrēts, var ietvert un ar vislielāko varbūtību arī ietver arī juridisko konsultāciju sniegšanu. Jo pakalpojuma sniedzējam ir nepieciešams iepazīties ar lietu, veikt lietas dokumentu padziļinātu izpēti un pārrunāt ar klientu lietas apstākļus, kas pēc savas būtības ir juridiska konsultācija. No lietā iesniegtajiem /Nosaukums DS/ dokumentiem nav konstatējama pakalpojuma stundas likme.

Satversmes tiesas 2022.gada 25.marta sprieduma lietā Nr.2021-25-03 8.punktā, atsaucoties uz Zvērinātu advokātu padomes sniegto informāciju, norādīts, ka vidējās zvērinātu advokātu pakalpojumu cenas valstī minētās lietas izskatīšanas laikā, kas daļēji sakrīt ar pamatlietas izskatīšanas laiku, bija 60euro. Ņemot vērā, ka kopējā minēto

rēķinu summa ir 15 160 *euro*, tiesa atzīst, ka pieteicējas apmaksāto juridisko pakalpojumu dienesta lēmuma apstrīdēšanai apjoms (pieņemot, ka pakalpojuma stundas likme ir 250 *euro*, tad tas būtu aptuveni 60 stundas) ir pietiekami liels, lai atzītu, ka daļa no pakalpojuma veidoja tieši juridiskās konsultācijas.

Ņemot vērā minēto, tiesa atzina, ka izskatāmajā gadījumā būt samērīgi atzīt, ka aplūkotie pieteicējas apmaksātie juridiskās palīdzības pakalpojumi, kuros nav sniegts detalizēts pakalpojuma darbu uzskaitījums, satur arī juridiskās konsultācijas kopā 6 stundu apjomā.

[4.21] Attiecībā par noteikumu Nr.859 3.5.apakšpunktā minēto juridiskās palīdzības pakalpojumu – lietas izlemšanai nepieciešama dokumenta sastādīšanu – konstatējams, ka pieteicējas apmaksātie juridiskie pakalpojumi, kuros tieši norādīts par pakalpojumu – konkrētas lietas izskatīšanai iestādē nepieciešama dokumenta sagatavošanu –, ievērojami pārsniedz noteikumu Nr.859 5.punktā noteikto atlīdzināmo apjomu. Tādēļ pieteicējai ir atlīdzināmi izdevumi par saņemtajiem juridiskajiem pakalpojumiem, kas paredzēti noteikumu Nr.859 3.5.apakšpunktā par pieciem dokumentiem.

[4.22] Nosakot pieteicējai atlīdzināmo izdevumu apmēru par atlīdzināmajiem juridiskās palīdzības veidiem, izvērtējama administratīvās lietas iestādē, kurā pieņemts atceltais lēmums par nodokļu audita rezultātiem, sarežģītību un nepieciešamību tajā pēc kvalitatīvas juridiskās palīdzības.

Pamatlieta ir nodokļu audita lieta, kurā strīda būtība pamatā bija par lietas faktiskajiem apstākļiem, par pieteicējas veikto preču darījumu norisi un pieteicējas informētību par iesaisti nodokļu samazināšanas shēmā. Lietas sarežģītību rada apstāklis, ka dienesta konstatētā PVN krāpšanas shēma tiek īstenota ārvalstīs (Itālijā). Pamatlietā nebija strīda par sarežģītiem tiesību piemērošanas jautājumiem. Tiesa piekrīt pieteicējai, ka situāciju būtiski sarežģīja audita laikā konstatētie notikumi, kas satur noziedzīga nodarījuma pazīmes, proti, iespējamā kukuļa (materiālo vērtību) izspiešana, kādēļ pieteicējai bija nepieciešama kvalificēta juridiskā palīdzība. Taču vienlaicīgi atzīstams, ka šādas juridiskās palīdzības izdevumi ir attiecināmi uz ierosināto kriminālprocesu, bet ne uz izskatāmo lietu, proti, izdevumi, kas pieteicējai radušies par saņemto juridisko palīdzību saistībā ar pieteicējas norādītajām darbībām, kas satur noziedzīga nodarījuma pazīmes un kurās, iespējams, bija iesaistītas dienesta amatpersonas, ir vērtējami kā izdevumi par saņemto juridisko palīdzību kriminālprocesā, kas atlīdzināmi Kriminālprocesa likuma 26.nodaļā noteiktajā kārtībā.

Minēto apstākļu kopums ļauj secināt, ka, kaut arī pamatlieta nav uzskatāma par ļoti sarežģītu, tomēr, ņemot vērā, ka tās ietvaros risināms jautājums par pieteicējas iesaisti ārvalstī organizētā nodokļu samazināšanas shēmā, pieteicējai objektīvi varēja būt nepieciešamas kvalificēta jurista zināšanas. Tādēļ atzīstams, ka pamatlietā pieteicējai objektīvi varēja būt nepieciešami kvalificēti juridiskās palīdzības sniedzēja, kas specializējies tieši nodokļu lietās, palīdzība.

Kā konstatēts šajā spriedumā pieteicēja ir izvēlējusies pamatlietā piesaistīt vairākus juridiskās palīdzības sniedzējus, tostarp zvērinātus advokātus. Tādēļ, nosakot pieteicējai atlīdzināmo izdevumu apmēru par juridiskās palīdzības saņemšanu saprātīgā apmērā, tiesa ņem vērā Latvijas Zvērinātu advokātu padomes sniegto informāciju Satversmes tiesai lietā Nr.2021-25-03 par zvērinātu advokātu vidējo atlīdzību par vienu darba stundu Latvijā, kas ir divas reizes lielāka par noteikumu Nr.859 3.1.apakšpunktā noteikto atlīdzību par juridisku konsultāciju vienas stundas apjomā.

Apkopojot minēto, tiesa atzina, ka, ņemot vērā lietas sarežģītību, izskatāmajā gadījumā ir samērīgi atlīdzību noteikt noteikumu Nr.859 3.punktā noteikto atlīdzības summu divkārtšā apmērā.

[4.23] Ņemot vērā šajā spriedumā konstatēto pieteicējai sniegto juridiskās palīdzības pakalpojumu sadalījumu atbilstoši noteikumu Nr.859 3.punktā noteiktajām pakalpojuma izmaksas pozīcijām, kas izvērtētas salīdzinājumā ar noteikumu Nr.1493 9.punktā noteiktajām administratīvajās lietās atlīdzināmajām juridiskās palīdzības izmaksām, konstatējamās šādas pieteicējai atlīdzināmās summas:

1) par sniegtajām juridiskajām konsultācijām septiņas stundas, piemērojot noteikumu Nr.859 3.1. punktā noteikto summu divkārtšā apmērā, nosakāma atlīdzība 420 *euro* (7 x 30 x 3);

2) par tāda dokumenta sastādīšanu, kas nepieciešams lietas izlemšanai, par pieciem dokumentiem, piemērojot noteikumu Nr.859 3.5.punktā noteikto summu divkārsā apmērā, nosakāma atlīdzība 260 *euro* (5 x 26 x 2).

Tādējādi pieteicējas izdevumu par saņemtajiem juridiskajiem pakalpojumiem kopējā atlīdzināmā summa ir 680 *euro*.

Līdz ar to atzīstams, ka pieteicējas pieteikums daļā par zaudējumu, kas saistīti ar juridiskās palīdzības izmaksām, atlīdzināšanu ir daļēji apmierināms, proti, pieteicējas pieteikums šajā daļā ir atzīstams par pamatotu attiecībā par izdevumu par juridisko palīdzību atlīdzināšanu 680 *euro* apmērā.

[4.24] Pieteicēja lūdz atlīdzināt nemantisko kaitējumu 10 000 *euro*. Šāda nemantiskā kaitējuma pamatojumam pieteicēja norādījusi, ka ir radīts būtisks kaitējums pieteicējas reputācijai (kā rezultātā sadarbības partneri pārtrauca sadarbību ar iesniedzēju vai samazināja sadarbības apjomu, kā arī samazināja dienu skaitu apmaksas veikšanai, kas negatīvi ietekmēja pieteicējas naudas plūsmu).

Pieteicēja nemantiskā kaitējuma apmēru pamato ar šādiem apstākļiem:

1) izmantojot dienesta varu noziedzīgiem mērķiem, no pieteicējas un tās valdes locekļa tika izspiests kukulis, draudot ar papildus nodokļu uzrēķinu un zaudējumu nodarīšanu pieteicējai, ja kukulis netiks samaksāts;

2) paviņši un neprofesionāli veicot auditu, tīšām novilcināts audita veikšanas termiņš, tādējādi nodarot pieteicējai zaudējumus negūtās peļņas veidā;

3) audits ilga vairāk nekā divus gadus, visā šajā laikā pieteicējai piemērotie audita lēmuma izpildes nodrošinājuma līdzekļi grāva pieteicējas reputāciju, kredītiestādē, nevēloties piešķirt faktoringa finansējumu, kas pieteicējai bija nepieciešams jaunu klientu piesaistei (t.i. līguma slēgšanai ar /*Nosaukums L/*), piegādātāju nevēlēšanās iesaistīties darījumos ar pieteicēju, kādēļ pieteicējai samazinājās apgrozījums.

Saskaņā ar Atlīdzināšanas likuma 8.panta 2.punktu nemantiskais kaitējums šā likuma izpratnē ir ar iestādes prettiesisku administratīvo aktu vai prettiesisku faktisko rīcību nodarīts juridiskās personas darījumu reputācijas, komercnoslēpuma, autortiesību vai citu nemantisko tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums, kā rezultātā radušās nelabvēlīgas nemantiskās sekas.

[4.25] Attiecībā par pieteicējai nodarīto nemantisko kaitējumu saistībā ar audita laikā iespējami notikušo kukuļa (materiālo vērtību) izspiešanu, norādāms, ka šāds kaitējums pieteicējai ir nodarīts iespējama noziedzīga nodarījuma rezultātā, kas tiek vērtēts attiecīgā kriminālprocesā. Attiecīgi atlīdzība par šādu nemantisko kaitējumu ir prasāmi Kriminālprocesa likuma 26.nodaļā noteiktajā kartībā.

[4.26] Par pieteicējai nodarīto nemantisko kaitējumu, dienestam paviņši un neprofesionāli veicot auditu, tīšām novilcinot audita veikšanas termiņu, norādāms, ka no lietas materiāliem nav gūstams apstiprinājums pieteicējas apgalvojumam par to, ka dienests nodokļa auditu pieteicējai būtu veicis neprofesionāli, paviņši vai nolaidīgi.

[4.27] Pieteicēja izteikusi iebildumus par dienesta amatpersonu rīcību, audita laikā pazaudējot pieteicējas iesniegtos dokumentus, tostarp datu nesēju ar pieteicējas grāmatvedības dokumentiem elektroniskā formā, un vairākkārt atkārtoti pieprasot iesniegt pieteicējas grāmatvedības dokumentus.

No lietas materiāliem attiecībā par auditā iesniegtajiem dokumentiem konstatējams, ka 2019.gada 7.novembrī ir sastādīts akts par dokumentu, kas satur informāciju par pieteicējas pircējiem un ar tiem noslēgtajiem līgumiem, iesniegšanu(*lietas 1.sējuma 60.lapa*).2020.gada 28.oktobrī auditors ir pieprasījuši papildu informāciju grāmatvedības dokumentus: apgrozījuma pārskatus, informāciju par konkrētiem kontiem, informāciju par savstarpējiem darījumiem ar noteiktiem pieteicējas darījuma partneriem(*lietas 1.sējuma 93.lapa*).Atbildot uz minēto informācijas pieprasījumu, pieteicēja 2020.gada 3.novembrī ir iesniegusi auditorēm pieprasīto informāciju, tostarp nododot datus arī elektroniskā formā datu nesējā, kas fiksēts 2020.gada 3.novembra iesniegumā(*lietas 1.sējuma 133.lapa*).Uz minētā iesnieguma ir auditoru /Persona J/ un /Persona I/ paraksti par pieņemšanu, kas datēti ar 2020.gada 3.novembri. Bet zem tiem ir uzraksts: „Saņēmu datu nesēju 08.09.2021.”, zem tā paraksts un paraksta

atšifrējums: „/Persona H/”. Minētais pierāda, ka datu nesējs, kas saturēja informāciju par pieteicēju un kas 2020.gada 3.novembrī tika nodots dienesta amatpersonām, kuras veica pieteicējai nodokļa auditu, par kura pazaudēšanu tiesas sēdē norādīja pieteicējas pārstāvji, 2021.gada 8.septembrī tika atdots pieteicējas amatpersonai.

Proti, pieteicējas amatpersona /Persona H/ ar minēto uzrakstu 2020.gada 3.novembra iesnieguma un ar savu parakstu ir apliecinājis, ka dienestam iesniegto datu nesēju ar pieteicējas informāciju dienests (auditors) pieteicējai ir atdevis. 2021.gada 10.augustā, atbildot uz auditoru 2021.gada 9.augusta informācijas pieprasījumu, pieteicēja sniegusi papildu informāciju, kas fiksēta 2021.gada 10.augusta vēstulē(*lietas 1.sējuma 144.lapa*).Izvērtējot iesniegto pieteicējas grāmatvedības dokumentu uzskaitījumu, secināms, ka papildus pieprasītā informācija atšķiras no iepriekšējos auditoru pieprasījumos norādītās informācijas. Proti, papildus ir pieprasīti pieteicējas bankas kontu pārskati, par grāmatvedības kontu Nr.1240 sākotnēji tika pieprasīts tajā uzkrāto ieģrāmatoto summu atšifrējums, bet šajā atkārtotajā pieprasījumā – šajā kontā ieģrāmatoto summu attaisnojuma dokumentu kopijas. Atkārtotajā pieprasījumā informācija par darījumu partneriem un savstarpējiem darījumiem ir pieprasīta par citu periodu norēķinu (sākotnēji tiek pieprasīta informācija par 2018.gadu, bet atkārtotajā informācijas pieprasījumā – par 2019.gadu).

Ņemot vērā minēto, secināms, ka pieteicējas iebildumi par dokumentu pieprasīšanu ir acīmredzami nepamatoti. Turklāt norādāms, ka nodokļu audita laikā dienestam nav liegts atkārtoti pieprasīt un pārbaudīt nodokļu maksātāja grāmatvedības dokumentus, ja tas ir objektīvi nepieciešams pārbaudē konstatēto apstākļu noskaidrošanai. Dokumentu atkārtota pieprasīšana pati par sevi nav uzskatāma par Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta piektajā daļā nostiprinātā valsts pārvaldes labas pārvaldības principu, kas cita starpā ietver pienākumu procedūras īstenot taisnīgi un saprātīgā laikā.

[4.28] Tāpat lietā nav gūstams apstiprinājums par audita veikšanas termiņa tīšu novilcināšanu. No lietas materiāliem konstatējams, ka audits uzsākts 2019.gada 16.oktobrī. Audita ietvaros 2019.gada 27.novembrī tika pieprasīta informācija Itālijas nodokļu administrācijām, jo pieteicēja bija deklarējusi darījumus ar riskantiem Itālijas uzņēmumiem. Pēdējā atbilde no Itālijas nodokļu administrācijas saņemta 2020.gada 7.oktobrī. 2020.gada 6.novembrī pieprasīta informācija no Lietuvas un Slovākijas nodokļu administrācijām. 2020.gada 17., 18., 22. un 23.decembrī Itālijas nodokļu administrācijai nosūtīti papildu informācijas pieprasījumi par preču gala saņēmējiem. Pēc saņemtās informācijas izvērtēšanas 2021.gada 11.martā dienests Itālijas nodokļu administrācijai nosūtījis papildu informācijas pieprasījumu par citu Itālijas uzņēmumu, uz ko atbilde saņemta 2021.gada 15.jūlijā. No lietas materiāliem konstatējams, ka dienests ir sekojis līdz informācijas pieprasījumu izpildei, savu iespēju robežās nepieļaujot audita termiņa novilcināšanu. Proti, dienesta Starptautiskās informācijas apmaiņas daļa, savlaicīgi nesaņemot atbildes uz nosūtītajiem informācijas pieprasījumiem, vairākkārt ir nosūtījusi atgādinājumus par pieprasīto informāciju(*lietas 4.sējuma 78.lapa*).

Pieprasot informāciju ārvalstu nodokļu administrācijai, laiks no informācijas pieprasīšanas brīža līdz tās saņemšanas brīdim saskaņā ar likuma „Par nodokļiem un nodevām” 23.panta 3.¹ daļas 1.punktu netiek ieskaitīts nodokļu audita termiņā.

Ņemot vērā minēto un izvērtējot lietā iesniegtos pierādījumus attiecībā par pieteicējai veiktā nodokļu audita gaitu un tā ietvaros iesniegtajiem informācijas pieprasījumiem ārvalstu nodokļu administrācijām, tiesa nekonstatē acīmredzamus pārkāpumus vai tīšu termiņu novilcināšanu. Gluži pretēji, izvērtējot lietas materiālus, tiesai ir pamats secināt, ka dienests ir aktīvi rīkojies, lai savlaicīgi iegūtu nodokļu auditam nepieciešamo informāciju. Nav izslēdzama iespēja, ka lietas virzību varēja kavēt auditoru maiņa lietā, taču tas nav atstājis tādu būtisku ietekmi uz nodokļu audita veikšanas termiņu, lai būtu pamats runāt par tīšu nodokļa termiņa vilcināšanu.

[4.29] Attiecībā par pamatlietas ietvaros piemērotajiem audita lēmuma izpildes nodrošinājuma līdzekļiem norādāms, ka saskaņā ar likuma „Par nodokļiem un nodevām” 37.panta sesto daļu dienesta pieņemtie lēmumi par izpildes nodrošinājuma līdzekļu piemērošanu bija pārsūdzami tiesā. Tādēļ gadījumā, ja pieteicēja uzskatīja, ka dienests šādu lēmumus bija pieņēmis nepamatoti, pieteicējai bija iespēja izmantot minēto tiesību aizsardzības līdzekli, lai šādu nepamatotu tiesību ierobežojumu nekavējoties atceltu. Tādēļ šobrīd, vērtējot nemantiskā kaitējuma atlīdzības pamatu, izpildes nodrošinājuma līdzekļu piemērošana nav pārvērtējama, bet nodrošinājuma līdzekļa piemērošana, kā tiesību normās paredzēts instruments nodokļu administrācijas pārbaudes rezultātā

pieņemta lēmuma izpildes nodrošināšanai, pati par sevi nav vērtējama kā nemantiskā kaitējuma atlīdzināšanas pamats.

Lietā esošajiem pierādījumiem nav gūstams apstiprinājums pieteicējas apgalvojumam, ka nodokļu audita lēmuma izpildes nodrošinājuma līdzekļu piemērošana būtu nodarījusi kaitējumu pieteicējas reputācijai.

[4.30] Apkopojot šā sprieduma minēto, atzīstams, ka pieteikums daļā par nemantiskā kaitējuma 10 000 *euro* atlīdzināšanu ir noraidāms.

[5] Par Administratīvās rajona tiesas spriedumu pieteicēja iesniedza apelācijas sūdzību un tās precizējumus, kuros norādīti turpmāk minētie argumenti.

[5.1] Informāciju par audita norisi, pieteicējas darījumiem, audita lietas materiāliem un iespējamām dienesta uzrēķina summām, kā arī par pieteicējas amatpersonas personīgajiem datiem (kas nav publiski pieejami) kukuļa izspiedēji varēja saņemt tikai no dienesta. To tiesas sēdē nenoliedza arī dienesta pārstāvis. To netieši apstiprina arī tas, ka kukuļa izspiedēji ir radniecības attiecībās ar dienesta audita daļas vadītāju (kas bija atbildīga par pieteicējas audita veikšanu) vai viņiem ir/bija citāda saistība ar dienestu.

Pirmās instances tiesa atteicās izprasīt informāciju no Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja, neapšaubot, ka minēto informāciju kukuļa izspiedēji varēja iegūt tikai un vienīgi no dienesta.

[5.2] Dienesta audita norise nav skatāma atrauti no dienesta pieņemtajiem lēmumiem pagarināt auditu, kā arī ilgstoši neveikt nekādas darbības apturēta audita veikšanas laikā un iemesliem auditu apturēt.

[5.3] Administratīvās rajona tiesas spriedums ir uzskatāms par „pārsteiguma” spriedumu.

Pieteicējai nav bijusi iespēja izteikt savu viedokli, kā tiesa nedeļa nekādus norādījumus vai ieteikumus, ka lietā nav iesniegti pietiekami, ticami pierādījumi, kas apliecinātu pieteicējas zaudējumus, kas izpaužas kā sagaidāmās peļņas atrāvums 1 500 000 *euro* apmērā, un ka pieteicējas izdevumi par juridisko palīdzību ir saistīti ar kriminālprocesu.

[5.4] Rajona tiesa nav vērtējusi cēloņsakarību starp dienesta amatpersonu rīcību, pārkāpjot likuma „Par nodokļiem un nodevām” 22.pantā noteikto aizliegumu dienesta amatpersonām izpaust ziņas par nodokļu maksātāju bez viņa piekrišanas.

Otrkārt, rajona tiesa nav vērtējusi dienesta amatpersonu lēmumus pagarināt audita veikšanas termiņu un apstākļus, kādos tas tika pieņemts (proti, vai lēmums saturēja pienācīgu pamatojumu pagarināt termiņu, kādi apstākļi pastāvēja lēmuma pieņemšanas brīdī, t.i., vai termiņa pagarinājums vispār bija objektīvi nepieciešams).

Treškārt, rajona tiesa nav vērtējusi dienesta amatpersonu rīcību apturēta audita veikšanas laikā, kas arī atrodas tiešā cēloņsakarībā ar audita termiņa novilcināšanu.

[5.5] 2024.gada 31.janvāra paskaidrojumos pieteicēja detalizēti un argumentēti paskaidrojusi, kādi apstākļi pierāda audita veikšanas termiņa novilcināšanu. Paskaidrojumos norādītie argumenti un pierādījumi nav ņemti vērā.

[5.6] Auditoru maiņa notika augsta korupcijas riska dienesta dēļ (*skat. dienesta 2024.gada 22.janvāra atbildi uz advokāta pieprasījumu*). Tādējādi auditoru maiņa ir vērtējama kopsakarā ar apzinātu audita termiņa kavēšanu kukuļa izspiešanas dēļ.

Amatpersonu rotācija vai maiņa nedrīkst ietekmēt audita veikšanas termiņus. Auditoru maiņa lietā nav objektīvais iemesls audita veikšanas kavēšanai - nodokļu administrācijas darbam būtu jābūt nepārtrauktam, neievērojot to, ka iestādē ir veiktas iekšējās rotācijas un ierēdņu maiņa.

[5.7] Bez audita uzsākšanas dienestam nebūtu pamata piemērot izpildes nodrošinājuma līdzekļus. Ja tie netiktu piemēroti, pieteicējai būtu brīvie naudas līdzekļi, ko izmantot saimnieciskajai darbībai. Tādējādi ir konstatējama tieša cēloņsakarība starp uzsākto dienesta auditu un izpildes nodrošinājuma līdzekļu piemērošanu un vēlāk – neiegūto peļņu.

[5.8] Fakts, ka abas situācijas - epidemioloģiskās situācijas valstī pasliktināšanās un pieteicējai veiktais audits, iekrita vienā periodā, ir tikai apstākļus sakritība.

Nedz /Nosaukums AP/ valdes locekles /Persona G/, nedz arī /Nosaukums AO/ ražošanas vadītāja /Persona F/ liecības neliecina par to, ka pieteicējai granulu piegādes apjomi ir samazinājušies Covid-19 vīrusa izplatības dēļ. Arī lietas materiālos pieejamā sarakste ar /Nosaukums AN/ neliecina, ka pieteicēja nevar veikt granulu piegādes Covid-19 vīrusa izplatības dēļ.

[5.10] Ņemot vērā juridisko pakalpojumu sniedzēju audita laikā sagatavoto dokumentu skaitu, tiesas noteiktais mantisko zaudējumu apmērs nav samērīgs ar juridisko pakalpojumu sniedzēju paveikto darbu.

[5.11] Pieteicējas pieminētajam kukuļa izspiešanas faktam šajā administratīvajā lietā ir būtiska nozīme. Kukuļa izspiešanas fakts liecina par prettiesisku informācijas noplūdi par pieteicēju, kas rezultējās ar pieteicējas datu aizsardzības tiesību aizskārumu.

Maksimālo 10 000 *euro* apmēru nosaka četri būtiski apstākļi:

1) dienests ir pieļāvis likuma „Par nodokļiem un nodevām” 22.panta pārkāpumu, kad informācija par dienesta PVN auditu ir nonākusi trešo personu rokās. Pretējā gadījumā nav iespējams izskaidrot kukuļa izspiešanas faktu un dažu audita materiālu uzradīšanu no trešo personu puses pieteicējai;

2) saistībā ar augstu korupcijas risku tika nomainīti auditori, kas nav uzskatāms par normālu praksi un kas varēja ietekmēt audita norisi;

3) auditores tika nomainītas, bet par pieteicējas auditu iepriekš atbildīgā amatpersona (/Persona C/), kuras dēļ tika apsūdzēts kukuļošana, palika strādāt dienestā;

4) neskatoties uz to, ka dienests ir pieļāvis likuma „Par nodokļiem un nodevām” 22.panta pārkāpumu, dienesta amatpersonas (/Persona C/) dēļ tika apsūdzēts kukuļa izspiešanā no pieteicējas, par ko tika uzsākts kriminālprocess Nr.16870001020, kas tagad atrodas iztiesāšanās stadijā Ekonomisko lietu tiesā, dienests nav pat uzsācis disciplināro pārbaudi pret /Persona C/, kaut arī (kā pats dienests apgalvoja paskaidrojumā tiesai, /Persona C/ tika iecelta citā amatā augstu korupcijas risku dēļ un varēja turpināt ietekmēt pieteicējas audita gaitu). Jānorāda, ka ar dienesta sākotnējo lēmumu pēc būtības tika īstenoti kukuļa izspiedēju izteikti draudi uzrēķināt pieteicējai 800 000 *euro* un radīt pieteicējai citas nelabvēlīgas sekas, ja kukulis netiks samaksāts.

[5.13] Pieteicēja lūdz atcelt Administratīvās rajona tiesas 2024.gada 21.marta spriedumu (ar 2024.gada 10.aprīļa lēmumu labojot pārrakstīšanas kļūdu) pieteicējai nelabvēlīgajā daļā un uzlikt par pienākumu dienestam atlīdzināt pieteicējai mantiskos zaudējumus 1 542 803 *euro*, kurus sastāda izmaksas par juridisko palīdzību 42 803 *euro* (bez PVN) un neiegūtā peļņa 1 500 000 *euro*, un nemantisko kaitējumu 10 000 *euro*, kas tai nodarīts dienesta amatpersonu nepamatotas rīcības rezultātā.

[6] Atbildētājs paskaidrojumos tiesai norāda, ka pieteicējas apelācijas sūdzība nav pamatota, bet pirmās instances tiesas spriedums ir pamatots.

Motīvu daļa

[7] Lietā ir strīds par mantisko zaudējumu un nemantiskā kaitējuma atlīdzināšanu.

Pirmās instances tiesas spriedums ir stājies spēkā daļā par juridisko izdevumu atlīdzināšanu 680 *euro* apmērā. Līdz ar to apelācijas kārtībā tiek izvērtēts strīds par: 1) juridisko izdevumu 42 803 *euro*; 2) atrautās peļņas 1 500 000 *euro*; 3) nemantiskā kaitējuma 10 000 *euro* apmērā atlīdzināšanu.

Nodokļu audita procesuālo aspektu vērtējums

[8] Atlīdzināšanas likuma 4.panta pirmā daļa paredz, ka iestāde, zaudējumu var nodarīt ar darbību, izdodot prettiesisku administratīvo aktu vai veicot prettiesisku faktisko rīcību, vai arī ar bezdarbību, ja iestādei bija

pienākums rīkoties, bet tā prettiesiski nav rīkojusies.

Lietā nav strīda, ka dienests ir izdevis prettiesisku lēmumu par audita nodokļa rezultātiem. Lēmums par nodokļu audita rezultātiem prettiesiskums ir atzīts ar dienesta 2022.gada 11.janvāra lēmumu Nr.30.2-22.9/22.9/120. Tādējādi ir izpildīts viens no trim priekšnoteikumiem mantiskā un nemantiskā kaitējuma atlīdzināšanai (prettiesiska rīcība), taču strīds ir par kaitējuma esību (apmēru) un cēloņsakarību starp prettiesisko rīcību un prasījumā norādīto kaitējumu.

Saistībā ar dienesta audita procesu pieteicēja lūdz izvērtēt turpmāk minētās procesuālās darbības un ar tām saistīto apstākļu kopumu: 1) audits tika novilcināts (ilga no 2019.gada 16.oktobra līdz 2021.gada 20.septembrim); 2) apstrīdēšanas lēmumu dienests pieņēma tikai 2022.gada 11.janvārī (tādējādi kopumā prettiesiskā situācija ilga 2,5 gadus); 3) bez tiesiska pamatojuma tika pieņemti lēmumi par dažādu nodrošinājuma līdzekļu piemērošanu; 4) ar dienesta darbiniekiem cieši saistītas personas prettiesiskā veidā pieprasīja pieteicējas amatpersonai naudas līdzekļus.

Audita procesa ilgums, it sevišķi tad, ja audita procesā tiek piemēroti izpildes nodrošinājuma līdzekļi, ir apstāklis, kas var ietekmēt pieteicējas saimniecisko darbību. Turklāt lēmumi par nodrošinājuma līdzekļu piemērošanu, pat tad, ja tie ir pieņemti procesuāli pareizi, var būt par pamatu kaitējuma atlīdzināšanai, ņemot vērā to, ka noslēdzoši ir atzīts par nepamatotu lēmums par audita rezultātiem.

Attiecībā par apstākļiem, kas saistāmi ar naudas līdzekļu izspiešanu, jānorāda, ka šie apstākļi arī ir jāņem vērā kā papildinoši apstākļi, kas ietekmē situācijas novērtējumu kopumā. Vispārīgi var piekrist tam, ka dienests tiešā veidā nenes atbildību par citu personu krimināltiesiskām darbībām. Tomēr kaitējuma atlīdzināšanas aspektā nozīme var tikt piešķirta tam, vai šajās prettiesiskajās darbībās bija iesaistīti dienesta darbinieki, un tas, kādā veidā dienests reaģēja uz saņemto informāciju par šādu prettiesisku darbību esību.

Apgabaltiesa sākotnēji detalizēti apskatīs faktiskos apstākļus saistībā ar katru no pieteicējas izvirzīto argumentu grupām par audita procesu.

[9] Aplūkojot faktiskos apstākļus saistībā ar audita termiņa ilgumu, var konstatēt, ka audits ir uzsākts 2019.gada 16.oktobrī, bet lēmums par nodokļu audita rezultātiem ir pieņemts 2021.gada 20.septembrī. Tādējādi audits kopumā turpinājās vairāk nekā vienu gadu un 11 mēnešus. Kopumā šādi termiņi ir jāvērtē kā atkāpe no likuma „Par nodokļiem un nodevām” 23.panta 3.¹ daļā paredzētā 90 dienu termiņa. Līdz ar to nepieciešams detalizēti izvērtēt apstākļu kopumu, kas ietekmēja audita procesa ilgumu.

Dienests 2019.gada 27.septembrī pieņēma lēmumu par audita uzsākšanu no 2019.gada 16.oktobra. Savukārt izpildes nodrošinājuma līdzekļus dienests piemēroja jau ar 2019.gada 7.oktobra lēmumu (*lietas 1.sējuma 50.-52.lapa*).

Sākuma sarunu dienests veica 2019.gada 23.oktobrī, kuras laikā dienests veica pieteicējas grāmatvedības dokumentu kopēšanu. Savukārt 2019.gada 7.novembrī pēc dienesta pieprasījuma pieteicēja atkārtoti nosūtīja grāmatvedības dokumentus.

Dienests 2019.gada 27.novembrī pieprasīja Itālijas nodokļu administrācijai informāciju par *Nosaukums AM/* un *Nosaukums AL/*.

2020.gada 18.martā pieteicēja lūdza dienestam pārskatīt izpildes nodrošinājuma līdzekļus. Dienests atteica.

2020.gada 9.jūnijā pieteicēja atkārtoti lūdza dienestam pārskatīt izpildes nodrošinājuma līdzekļus, tostarp atcelt komercķīlas reģistrācijas aizlieguma atzīmi. Dienests ar 2020.gada 19.jūnija lēmumu atteica izsniegt atļauju reģistrēt komercķīlu par labu */Nosaukums AK/*.

2020.gada 13.jūnijā dienests nolēma apķīlāt pieteicējas nodokļu pārmaksu 8516,36euro apmērā.

2020.gada 26.jūnijā dienests nolēma apķīlāt pieteicējas nodokļu pārmaksu 18 912,78euro apmērā.

2020.gada 4.augustā pieteicēja lūdza nekavējoties atsākt auditu (audita termiņa skaitījumu dienests apturēja saistībā ar pieprasījumiem ārvalstu nodokļu administrācijām). Dienests norādīja, ka informēs pieteicēju par informācijas saņemšanu un audita atsākšanu.

2020.gada 11.septembrī pieteicēja norādīja dienestam par nepieciešamību nosūtīt atgādinājumu Itālijas nodokļu administrācijai. Dienests informēja, ka atgādinājums ir nosūtīts.

2020.gada 1.oktobrī dienests telefoniski informēja pieteicēju, ka ir iecelta jauna auditore, kā arī – ka audita lietas materiālos ir tikai dienesta pieprasījums Itālijas nodokļu administrācijai un sākumu sarunu protokols.

2020.gada 7.oktobrī dienests saņēma atbildi no Itālijas nodokļu administrācijas un ar 9.oktobra lēmumu nolēma neieskaitīt nodokļu audita termiņā laika posmu no 2019.gada 27.novembra līdz 2020.gada 7.oktobrim.

2020.gada 28.oktobrī auditors pieprasīja pieteicējai iesniegt dokumentus par noslēgtajiem darījumiem preču piegādātājiem un pārvadātājiem.

2020.gada 6.novembrī dienests informēja pieteicēju, ka ir pieprasījis informāciju no Lietuvas, Igaunijas un Slovākijas nodokļu administrācijām, un šis periods tiks izslēgts no audita termiņa.

2021.gada 30.martā dienests pieņēma lēmumu Nr.30.4-17.19.1/17.19.1/27978, ar kuru nolēma apķīlāt pieteicējas naudas līdzekļus, kas atrodas pie /Nosaukums E/ un /Nosaukums F/ 418 177,95euroapmērā. Pieteicēja apstrīdēja un pārsūdzēja iepriekš minēto lēmumu. Ar Administratīvās rajona tiesas 2021.gada 19.jūlija lēmumu pieteicējas sūdzība par šo dienesta lēmumu noraidīta.

Paziņojumā par šī lēmuma izpildi dienests uzdeva /Nosaukums E/: 1) pārtraukt *jebkādas norēķinus* ar pieteicēju; 2) līdz 2021.gada 14.aprīlim paziņot, vai /Nosaukums E/ ir naudas līdzekļi, tos pārskaitīt dienestam. Līdzīgi arī /Nosaukums F/.

2021.gada 6.aprīlī pieteicēja lūdza dienestu izvērtēt: 1) vai dienesta lēmumi nav tendenciozi un priekšlaicīgi; 2) vai ir tiesiska amatpersonu rīcība, atsakoties izvērtēt savlaicīgi pieteicējai izsniegt lēmumus, ar kuriem apķīlāti pieteicējas naudas līdzekļi; 3) vai pieteicējas audits tiek veikts mērķtiecīgi, nepieļaujot nepamatotu vilcināšanos; 4) izskatīt iespēju tikties ar dienesta ģenerāldirektori.

2021.gada 13.aprīlī dienests nosūtīja informācijas pieprasījumu transporta uzņēmumiem par sadarbību ar pieteicēju.

2021.gada 26.aprīlī dienests informēja pieteicēju, ka ir pieprasījis vēl papildus informāciju no Itālijas.

2021.gada 19.jūlijā dienests pieņēma lēmumu par izpildes līdzekļu nodrošinājuma pārskatīšanu Nr.30.4-17.19.1/17.19.1/74732, ar kuru apturēja naudas līdzekļu apķīlāšanu ar sadarbības parteriem /Nosaukums F/ un /Nosaukums E/.

2021.gada 30.jūlijā ir pieņemts dienesta ģenerāldirektora lēmums par audita termiņa pagarināšanu par 60 dienām.

2021.gada 20.septembrī dienests pieņēma lēmumu par nodokļu audita rezultātiem. Pieteicēja apstrīdēja lēmumu. Process noslēdzās ar lēmuma par nodokļu audita rezultātiem atcelšanu 2022.gada 11.janvārī.

[10] Likuma „Par nodokļiem un nodevām” 23.pants ietver noteikumus attiecībā uz audita veikšanas termiņu (normas redakcijā, kas bija spēkā audita laikā): nodokļu administrācija pieņem lēmumu par nodokļu revīzijas (audita) rezultātiem ne vēlāk kā 90 dienu laikā no nodokļu revīzijas (audita) uzsākšanas dienas, izņemot gadījumus, kad nodokļu administrācijas augstākā amatpersona ir pagarinājusi lēmuma pieņemšanas termiņu atbilstoši šā panta 3.¹ daļai (23.panta trešā daļa).

Saskaņā ar likuma „Par nodokļiem un nodevām” 23.panta 3.¹ daļu nodokļu administrācijas augstākā amatpersona ir tiesīga pagarināt nodokļu revīzijas (audita) lēmuma pieņemšanas termiņu līdz 30 dienām, ja ir nepieciešama papildu informācija nodokļu revīzijas (audita) veikšanai, un līdz 60 dienām, ja ir nepieciešama informācija no

ārvalstu nodokļu administrācijas vai citām kompetentām ārvalstu iestādēm. Turklāt nodokļu revīzijas (audita) termiņā neieskaita laikposmu no dienas, kad ārvalstu nodokļu administrācijai vai citām kompetentām ārvalstu iestādēm pieprasīta informācija, līdz atbildes saņemšanas dienai.

Iepriekš minētās normas līdz ar to paredz, ka gadījumā, ja dienests pieprasa informāciju no ārvalstu iestādēm, tas var ne tikai pagarināt audita termiņus, bet arī no tiem pilnā apjomā izņemt periodus, kurā ir pieprasīta informācija ārvalstu kompetentajām iestādēm (faktiski dubulta termiņa pagarināšana).

Vienlaicīgi saskaņā ar likuma „Par nodokļiem un nodevām” 23.panta 3.² daļu dienests ir tiesīgs laika posmos, kas ir izslēgti no audita termiņa aprēķina iegūt jebkāda veida informāciju un realizēt dažādus citus kontroles pasākumus.

Kopumā šāds tiesiskais regulējums piešķir ļoti plašas iespējas atkāpties no tiesību normās paredzētā 90 dienu termiņa, jo tiesību normas balstās uz formālu kritēriju, proti, ka ir nepieciešama informācija no ārvalstīm. Tiesiskais regulējums ir paredzēts, lai izslēgtu iespēju, ka situācijās, kad nav iespējams savlaicīgi iegūt nepieciešamo informāciju no dienesta neatkarīgu iemesli dēļ, nodokļu maksātājiem rastos iespēja izvairīties no nodokļu samaksas pienākuma. Vienlaicīgi dienestam ir jāņem vērā, ka „pagarināšanas un neieskaitīšanas” periodiem jābūt pēc iespējas īsa, pat tad, ja formāli izpildās tiesību normā paredzētie kritēriji. Turklāt visos gadījumos, kad tiek pārsniegti 90 dienu termiņš, ir īpaši rūpīgi jāvērtē izvēlēto izpildes līdzekļu nepieciešamība un samērīgums. Apgabaltiesas vērtējumā pēc 90 dienu perioda jābūt iegūtiem jau pārliecinošiem pierādījumiem, kas vismaz pirmšķietami apstiprina, ka audita rezultātā būs nodokļu uzrēķins konkrētā apmērā, lai varētu turpmāk piemērot izpildes nodrošinājuma līdzekļus. Pretējā gadījumā dienestam ir jārēķinās, ka nepamatotas saimnieciskās darbības ierobežošanas radītās sekas būs jāatlīdzina.

Apgabaltiesa zaudējumu un kaitējuma atlīdzināšanas kontekstā nepārvērtē atsevišķo procesuālo lēmumu tiesiskumu, taču tā izvērtē šādu lēmumu ietekmi uz pieteicējas saimniecisko darbību kaitējuma atlīdzināšanas kontekstā. Saistībā ar zaudējuma atlīdzību apgabaltiesa *post factum* vērtēs dienesta darbības kopumā saistībā ar visu audita periodu, tostarp arī to, vai dienests pienācīgi izmantoja arī likuma „Par nodokļiem un nodevām” 23.panta 3.² daļā paredzētās tiesības. Tāpat apgabaltiesa novērtēs izpildes nodrošinājuma līdzekļu nepieciešamību un samērīgumu konkrētajos apstākļos, lai novērtētu to ietekmi un radītās sekas uz pieteicējas saimniecisko darbību.

[11] Apgabaltiesa konstatē, ka dienests procesuālā aspektā ir ievērojis likuma „Par nodokļiem un nodevām” 23.panta 3.¹ daļā noteiktos termiņus. Taču atlīdzinājuma kontekstā ir nozīme arī tam, vai dienesta ir pilnvērtīgi izmantojis tam piešķirtās tiesības bez nepamatotas vilcināšanās.

Apgabaltiesa konstatē, ka lietā nav strīda, ka informācija par to, ka pieteicējas sadarbības partneri (Itālijas uzņēmumi) nav samaksājuši Itālijā pievienotās vērtības nodokli, dienestam bija zināmi jau pirms audita uzsākšanas (par lielāko daļu no uzņēmumiem, kas bija par pamatu audita uzsākšanai). Taču šis apstāklis nav pietiekams, lai izdarītu secinājumu, ka pieteicēja ir nepamatoti deklarējusi šos darījumus kā preču izvešanu uz citu dalībvalsti. Līdz ar to sākotnējā informācija nebija pietiekama, lai varētu izdarīt secinājumus, ka par darījumiem pieteicējai ir jānomaksā nodoklis Latvijā. Objektīvi tam bija nepieciešamas vēl papildus pārbaudes.

Apgabaltiesa neapšaubā to, ka dienestam objektīvi bija pamats pieprasīt informāciju Itālijas nodokļu administrācijai, taču dienestam bija jāņem vērā, ka līdz atbilstošas informācijas saņemšanai tam ir piesardzīgi jāraugās uz to, vai patiešām var konstatēt, ka darījumi nav kvalificējami kā preču izvešana uz citu dalībvalsti (Latvijā ar 0 % likmi apliekami darījumi).

Apgabaltiesa norāda, ka dienests vairākkārtīgi ir pieprasījis informāciju Itālijas nodokļu administrācijai un citām ārvalstu nodokļu administrācijām, taču tajā pašā laikā ļoti ilgstoši nepārbaudīja informāciju par preču kustību, proti, nepieprasīja informāciju no preču transportēšanā iesaistītajiem uzņēmumiem.

Dienests tikai 2021.gada 13.aprīlī pieprasīja informāciju no transporta uzņēmumiem /Nosaukums AJ/, /Nosaukums AI/, /Nosaukums AH/, /Nosaukums AG/, /Nosaukums AF/, /Nosaukums AE/, /Nosaukums AD/, /Nosaukums AC/), /Nosaukums AB/, /Nosaukums AA/, /Nosaukums Z/, /Nosaukums Y/, /Nosaukums X/, /Nosaukums W/, /Nosaukums V/, /Nosaukums U/, /Nosaukums T/ un /Nosaukums S/. Apgabaltiesa vērs uzmanību, ka atbildes uz

dienesta pieprasījumu iepriekš minētie uzņēmumi sniedza 2021.gada aprīļa mēnesī, proti, pāris nedēļu laikā. Turklāt pārliecinoši apstiprināja preču transportēšanu uz citu dalībvalsti.

Apgabaltiesa nesaskata nekādus šķēršļus šo informāciju iegūt dienestam jau pašā audita sākumā, proti, 2019.gada oktobrī. Līdz ar to objektīvu situācijas vērtējumu par nozīmīgiem apstākļiem dienestam vajadzēja iegūt jau 2019.gada beigās. Preču transportēšanas faktus apstiprināja ļoti liels skaits iesaistīto transporta uzņēmumu, kas izslēdz saprātīgas šaubas par preču transportēšanu uz Itāliju. Savukārt šis apstāklis nenoliedzami apstiprina to, ka ir notikusi faktiskā preču piegāde uz citu dalībvalsti, kas atbilst pieteicējas darbību deklarācijai.

Tas, ka nozīmīgu faktu pārbaudi dienests ir uzsācis vairāk nekā gadu pēc audita uzsākšanas, norāda, ka dienests audita procesā nav darbojies mērķtiecīgi un ir pieļāvis būtisku kavēšanos.

Apgabaltiesas vērtējumā situācijā, kad auditors kavējas ar lietas iznākumā būtiskas informācijas pārbaudišanu, dienestam ir jābūt piesardzīgam nodrošinājuma līdzekļu izvēlē. Noslēdzoties 90 dienu termiņam pēc audita uzsākšanas (neatkarīgi no tā, ka dienests izslēdz periodus no šī laika posma), izpildes nodrošinājuma līdzekļu piemērošana ir pieļaujama tikai tad, ja auditā jau ir iegūta pārliecinoša informācija, kas ļauj nonākt pie secinājuma, ka audita rezultātā būs nodokļu uzrēķins noteiktas summas apmērā. Tiesību normā paredzētās 90 dienas dienestam ir jāizmanto mērķtiecīgi. Tas, ka ir izdarīts pieprasījums ārvalstu nodokļu administrācijai, neatbrīvo dienestu no pienākuma šajā periodā noskaidrot visus pārējos apstākļus, kam var būt izšķiroša nozīme lietas iznākumā. Pretējā gadījumā dienestam vismaz ir jāatturas no nodrošinājuma līdzekļu piemērošanas (atsevišķi būtu jāapskata situācijas, kad var konstatēt apstākļus, kas liecina, ka nodokļu maksātājs slēpj savu mantu).

[12] Aplūkojot nodrošinājuma līdzekļu piemērošanu audita procesa ietvaros, apgabaltiesa konstatē, ka 2019.gada 7.oktobrī dienests pieņēma lēmumu par izpildu līdzekļu piemērošanu, paredzot: 1) piemērot aizliegumu izmaiņu reģistrācijai komercreģistrā komercsabiedrības reorganizācijai, likvidācijai, amatpersonu un īpašnieku izslēgšanai; 2) aizliegt reģistrēt komercķīlas; 3) reģistrēt zemesgrāmatā ķīlu 892 630euro apmērā uz diviem pieteicējas īpašumiem (*lietas 1.sējuma 50.-52.lapa*).

Iepriekš minētie izpildu nodrošinājuma līdzekļi, ja tie tiek piemēroti īslaicīgā laika posmā (90 dienu periodā), ir atzīstami par samērīgiem, proti, tie ierobežo personas darbības tikai saistībā ar īpašuma atsavināšanu un apgrūtināšanu par labu trešajām personām.

Vienlaicīgi tas, ka likuma „Par nodokļiem un nodevām” 23.panta 3.¹ daļa paredz izslēgt ilgstošus laika posmus no audita 90 dienu perioda, ievērojami pārsniedzot tiesību normā paredzēto 90 dienu periodu, rada priekšnoteikumus tam, ka tiesību normas termiņi kļūst „neprognozējami”, kas savukārt var novest pie tiesiskās nenoteiktības. Turklāt, ja dienests no audita „izslēgtajos” periodos faktiski neveic nepieciešamās pārbaudes darbības un turpina ilgstoši pakļaut personas dažādu izpildes nodrošinājuma līdzekļu iedarbībai, tas var novest arī pie mantiska un nemantiska rakstura kaitējuma nodarīšanas.

[13] Pieteicēja 2020.gada 18.martā lūdza dienestam pārskatīt izpildes nodrošinājuma līdzekļus. Dienests lūgumu noraidīja.

Pieteicēja 2020.gada 9.jūnijā atkārtoti lūdza dienestam pārskatīt izpildes nodrošinājuma līdzekļus, tostarp atcelt komercķīlas reģistrācijas aizlieguma atzīmi, norādot, ka tas saistīts ar nepieciešamību reģistrēt komercķīlu par labu /Nosaukums R/. Dienests ar 2020.gada 19.jūnija lēmumu atteica izsniegt atļauju reģistrēt komercķīlu par labu /Nosaukums R/.

Šāds dienesta lēmums kavē uzņēmumam saņemt finanšu līdzekļus *turpmākai attīstībai*. Dienesta paskaidrojumi arī liecina, ka dienesta nostāja šajos jautājumos ir pašos pamatos kļūdaina. Pieteicējas sadarbība ar /Nosaukums R/ (dienestam par to bija informācija) acīmredzami nebija vērsta uz to, lai pieteicēja izvairītos no nodokļu samaksas, bet gan lai būtiski palielinātu savus aktīvus un attīstītu uzņēmējdarbību. Šādu pieteicējas darbību rezultātā būtiski palielinātos iespēja iekasēt nodokļu parādu pat tad, ja tāds pienākums pieteicējai nākotnē rastos. Apgabaltiesas vērtējumā dienestam jāspēj nošķirt situācijas, kad persona vēlas izvairīties no nodokļu samaksas, no tādām, kas savā būtībā ir vērstas uz uzņēmējdarbības turpmāku attīstību. Jānorāda, ka uzņēmuma saimnieciskās darbības nevajadzīga ierobežošana, kas salīdzinoši ātri var novest pie saimnieciskās darbības samazināšanās un

maksātspējas, brīdī, kad dienests nav pat pieņēmis sākotnējo lēmumu, ir jāvērtē kā būtisks pārkāpums. Šāda pieeja kopumā nav vērsta uz to, lai nodrošinātu valsts budžeta intereses.

Apgabaltiesa konstatē, ka vairāk nekā 90 dienas pēc audita uzsākšanas dienests apķīlāja arī pieteicējai pienākušos pievienotās vērtības nodokļu atmaksu (kopumā apķīlāti vairāk nekā 40 000 *euro*), tādējādi vēl vairāk samazinot pieteicējas finanšu resursus. Arī ar šādām darbībām dienests pasliktināja pieteicējas apgrozāmo līdzekļu kopumu.

[14] Dienests 2021.gada 30.martā pieņēma lēmumu Nr.30.4-17.19.1/17.19.1/27978, ar kuru uzdeva /Nosaukums E/ un /Nosaukums F/ pārskaitīt pieteicējai pienākošos naudas līdzekļus dienestam.

Apgabaltiesas vērtējumā šāds lēmums arī nesamērīgi ierobežo pieteicējas saimniecisko darbību. Lēmuma pieņemšana nevis ļāva dienestam iekasēt (apķīlāt) naudas līdzekļus, bet gan faktiski aizliegt turpmāko sadarbību starp pieteicēju un /Nosaukums E/ un /Nosaukums F/. Dienesta pieprasījums nozīmē to, ka visus naudas līdzekļus, ko /Nosaukums F/ ir jāmaksā par piegādāto preci, dienests apķīlā. Ņemot vērā, ka pieteicēja ir starpnieks (vairumtirgotājs), kas iepērk preci no ražotājiem un nodrošina tās piegādi mazumtirgotājiem, tad šāda „apķīlāšana” noved pie tā, ka pieteicējai pat pēc atsevišķu preču partiju samaksas ieķīlāšanas nebūs iespēja norēķināties ar ražotājiem.

Savukārt /Nosaukums E/ ir finanšu uzņēmums, kas faktiski izsniedz pieteicējai īstermiņa aizdevumus, kas nepieciešami apgrozāmajiem līdzekļiem. Sadarbība ar šo uzņēmumu, visticamāk, bija pieteicējas atrastā alternatīva sadarbībai ar /Nosaukums R/. Taču dienests atkal panāca, ka arī šāda finansējuma saņemšana pieteicējai tiek liegta.

[15] Finansējuma izsniegšanas liegumam /Nosaukums E/ kopsakarībā ar piemēroto nodrošinājuma līdzekli pret /Nosaukums F/ loģiskām sekām būtu jābūt saimnieciskās darbības pārtraukšanai ar šiem uzņēmumiem.

Atbildot uz tiesas jautājumu par to, kādēļ tika izvēlēts apķīlāt tieši pie /Nosaukums E/ un /Nosaukums F/ esošos pieteicējas naudas līdzekļus, dienests norādīja, ka tie bija lielākie pieteicējas sadarbības partneri šajā laika posmā.

Apgabaltiesa vērtējumā iepriekš minētais nodrošinājuma līdzeklis principā nebija pieļaujams periodā, kurā nav pat pieņemts sākotnējais lēmums, jo tas noved pie saimnieciskās darbības nesamērīgiem ierobežojumiem (pārtraukšanas ar lielākajiem klientiem). Jānorāda, ka dienests nekonstatēja pazīmes, ka pieteicēja slēpj mantu vai veic citas darbības ar nolūku izvairīties no nodokļu samaksas. Gluži pretēji, pieteicējas sadarbība ar /Nosaukums E/ loģiski liecināja, ka uzņēmējs turpina saimniecisko darbību un vēlas ieguldīt līdzekļus tās turpmākai attīstīšanai.

[16] Dienests 2021.gada 30.marta lēmumu Nr.30.4-17.19.1/17.19.1/27978 atcēla jau 2021.gada 19.jūlijā, kas nenoliedzami būtiski samazina šāda lēmuma iedarbības negatīvās faktiskās sekas.

Pieteicējas apgrozījums ar /Nosaukums F/ pēc dienesta nodrošinājuma līdzekļu pieņemšanas 2021.gada aprīlī, maijā jūnijā bija tuvu nullei, bet atjaunojās 2021.gada jūlijā pēc tam, kad dienests apturēja šī lēmuma izpildi. Savukārt ar /Nosaukums E/ pieteicēja sadarbību neatsāka arī pēc 2021.gada jūlija, taču tam var būt arī citi iemesli (piemēram, sadarbības pārtraukšana ar citiem sadarbības partneriem).

[17] Apkopojot iepriekš minēto par nodrošinājuma līdzekļu piemērošanu, norādāms, ka audita procesā dienests radīja nesamērīgus ierobežojumus pieteicējas saimnieciskajai darbībai jau pirms lēmuma pieņemšanas par nodokļu samaksu. Par tiesisku nevar atzīt dienesta rīcību, izmantojot tiesību normu tādējādi, ka informācijas pieprasījums no ārvalstīm tiek izmantots, lai vairāk nekā gadu nepārbaudītu citu auditam nepieciešamo informāciju. Turklāt šī bezdarbības periodā ne tikai saglabājot nodrošinājuma līdzekļus, bet pieņemot tādus prasības nodrošinājuma līdzekļus, kas faktiski liedz pieteicējai turpmāko sadarbību ar nozīmīgiem sadarbības partneriem.

Jānorāda, ka šāda dienesta darbība pat tad, ja tā nebija motivēta ar nodomu kaitēt pieteicējas saimnieciskajai darbībai, tomēr objektīvi ir jāatzīst par tādu, kas ir vērsta uz šāda mērķa sasniegšanu.

[18] Attiecībā par apstākļiem, kas saistīti ar prettiesisku naudas līdzekļu pieprasīšanu no pieteicējas amatpersonas, apgabaltiesa konstatē, ka lietā esošie pierādījumi ir pietiekami, lai atzītu, ka trešās personas /Persona D/ un /Persona E/ no pieteicējas prettiesiski pieprasīja naudas līdzekļus, apsolut ietekmēt audita rezultātu. Šie apstākļi ir

atspoguļoti Ekonomiskās tiesas 2025.gada 11.marta spriedumā lietā Nr.KS75-0002-25. Uz šādiem apstākļiem arī ticami ir norādījusi pieteicējas amatpersona.

Apgabaltiesa atzīst par pamatotu dienesta norādi, ka šīs prettiesiskās darbības saistībā ar naudas līdzekļu prettiesisku pieprasīšanu nav pieskaitāmas dienesta darbībām, proti, par tām atbild konkrētās fiziskās personas, kuras arī ir sauktas pie kriminālatbildības. Vienlaicīgi tas, kāda informācija bija naudas līdzekļu pieprasītāju rīcībā, kā arī tas, ka /Persona D/ ir /Persona C/ dēls, kura audita periodā strādāja dienestā nodaļā, kas auditēja pieteicēju, ļauj ticami pieņemt, ka tieši dienesta darbinieki sniedza informāciju par auditu personām, kuras veica prettiesiskas darbības pret pieteicējas amatpersonām.

Par informācijas prettiesisku izpaušanu civiltiesiski (zaudējumu atlīdzināšanas kontekstā) atbildība iestājas arī dienestam. Jāņem vērā, ka mantiskā un nemantiskā kaitējuma atlīdzināšanai pat tad, ja tā tiek vērtēta administratīvā procesa ietvaros, tiek piemēroti civiltiesību principi. Saskaņā ar Civillikuma 1782.pantu, ja kāds nepiegrīž vajadzīgo uzmanību, izvēloties kalpotājus un citus darbiniekus un nepārlicinās papriekš par viņu spējām un noderību izpildīt viņiem uzliekamos pienākumus, tad viņš atbild par zaudējumiem, ko viņi ar to nodarījuši trešajai personai.

Vienlaicīgi /Persona D/ ciešā saistība ar šī audita procesu uzraugošajām dienesta amatpersonām rada nepieciešamību pārbaudīt, vai dienests ir pienācīgi reaģējis uz saņemto informāciju par prettiesisku naudas līdzekļu izspiešanu.

[19] Saistībā ar /Persona E/ un /Persona D/ prettiesiskām darbībām apgabaltiesa uzaicināja dienestu detalizētāk skaidrot, vai dienests pēc informācijas atklāšanas par iepriekš minēto personu saistību ar dienesta darbiniekiem ierobežoja audita procesa prettiesiskas ietekmēšanas risku.

Dienests tiesai nosūtītajos paskaidrojumos ir detalizēti norādījis uz darbībām, kas nekavējoties izpildītas pēc informācijas saņemšanas par krimināltiesisku darbību esību. Dienests nomainīja auditorus, kā arī pārcēla /Persona C/ citā darba vietā (vēlāk arī tika izbeigtas dienesta attiecības). Tāpat dienests arī ir sniedzis detalizētu informāciju, kas ļauj secināt, ka arī citām ar /Persona D/ un /Persona C/ saistītām personām bija ierobežotas tiesības ietekmēt audita turpmāko procesu.

[20] Dienests informāciju par dienesta saistībā ar korupcijas riska novēršanu sniedza apgabaltiesai pēc tās pieprasījuma. Turklāt dienests lūdza ierobežot šīs informācijas piekļuvi pieteicējai.

Apgabaltiesa nesaskata nepieciešamību ierobežot informācijas piekļuvi pieteicējai, jo tieši pieteicēja ir izvirzījusi virkni apgalvojumus, kuros norāda, ka dienests pieļāva prettiesisku bezdarbību arī pēc tam, kad bija iegūta informācija par auditoru, iespējams, prettiesisku iesaistīšanos kukuļa izspiešanā. Šie pieteicējas argumenti tiesai ir jāizvērtē, ņemot vērā konkrētu informāciju par dienesta darbībām. Turklāt informācijas nesniegšana ne tikai ierobežo pieteicēja tiesības uz taisnīgu tiesu, bet arī rada kļūdainu priekšstatu, ka dienests ir pieļāvis bezdarbību, proti, nav pienācīgi reaģējis saistībā ar saņemto informāciju. Apgabaltiesas vērtējumā šādā situācijā, ja nav citu apstākļu, kas liedz sniegt informāciju, informācija ir atklājama pieteicējai, tādējādi sniedzot iespēju no prettiesiskās darbības skartajai personai pārliecināties, ka dienests ir iespēju robežās pielicis visas pūles, lai samazinātu konkrētu personu ietekmi uz audita procesu.

Lielākā daļa no dienesta apgabaltiesai norādītās informācija pieteicējai jau bija zināma un daļa arī publiski pieejama. Jānorāda, ka par /Persona D/ saistību ar /Persona C/ (pēc uzvārda maiņas /Uzvārds/) norādīja pati pieteicēja, iesniedzot arī atbilstošus pierādījumus. Papildus jānorāda, ka tiesā jau ir noslēgusies lietas Nr.A420258420 izskatīšana un tiek skatīta lieta Nr.A420153022, kurā tiek vērtēti apstākļi saistībā ar /Persona C/ pārcelšanu uz citu darba vietu un disciplinārsodīšanu. Spriedumi ir publiski pieejami. Līdz ar to šādas informācijas ierobežošana nav pamatota.

[21] Apkopojot iepriekš minēto, apgabaltiesa secina, ka kopumā dienests ir rīkojies mērķtiecīgi un savlaicīgi, lai samazinātu riskus, kas saistāmi ar konkrētiem darbiniekiem, kuru darbību tiesiskums objektīvi varēja radīt šaubas. Līdz ar to apgabaltiesa nesaskata, ka dienests būtu pieļāvis bezdarbību pēc informācijas iegūšanu par korupcijas riskiem.

Vienlaicīgi nepieciešamība nomainīt auditorus audita procesa laikā nenoliedzami ietekmēja procesa ilgumu. Jānorāda, ka atceltie auditori neatstāja saviem kolēģiem iepriekš auditā saņemto dokumentu kopijas. No dienesta paziņojumiem un pieteicējas sniegtās informācijas var konstatēt, ka vēlāk nozīmētie auditori faktiski uzsāka procesu no jauna 2020.gada septembrī, turklāt daudzas darbības atkārtoja. Līdz ar to var konstatēt, ka šie apstākļi būtiski paildzināja audita procesa norisi.

Atrautās peļņas atlīdzināšana

[22] Pieteicēja ir pamatojusi atrautās peļņu esību ar to, ka ierobežoto finanšu resursu dēļ pieteicēja nenoslēdza sadarbības līgumu ar */Nosaukums L/*.

Atrautās peļņas aprēķins tiek pamatots ar to, ka sadarbības līguma ietvaros bija paredzēts, ka */Nosaukums L/* pasūtīs 18 879,19 tonnas un vidējā peļņa uz tonnu produkcijas būtu 172,35 *euro*, ņemot vērā 2022.gada peļņas rādītājus. Līdz ar to atrautā peļņa ir nosakāma 3 253 828*euro* apmērā (sk. *pieteicējas 2025.gada 18.jūlija paskaidrojums*), taču pieteicēja prasījumā ir samazinājusi atrautās peļņas apmēru līdz 1 500 000 *euro*.

[23] Saskaņā ar Atlīdzināšanas likuma 12.panta pirmo daļu zaudējuma apmēru nosaka, izmantojot pierādīšanas līdzekļus. Nosakot negūtās peļņas apmēru, tiesa ņem vērā vispārējos riskus un konkrētā gadījuma apstākļus, kas ietekmē neiegūtas peļņas varbūtību (Atlīdzināšanas likuma 12.panta trešā daļa).

Atrautās peļņas institūts un tā pierādīšana ir civiltiesību institūts. Līdz ar to šī jēdziena piemērošanā zaudējumu atlīdzības prasījumos ir pamats izmantot arī Civillikuma 1787.panta regulējumu, kas noteic, ka, aprēķinot atrauto peļņu, nav jāņem par pamatu tikai varbūtības, bet nedrīkst būt šaubu vai vismaz jābūt pierādītam līdz tiesisku pierādījumu patīcamības pakāpei, ka šāds pametums cēlies, tieši vai netieši (1773.p.), no tās darbības vai bezdarbības, ar ko zaudējums nodarīts. Tiesu praksē ir atzīts, ka kreditoram (prasītājam) ir jāpierāda sakars starp to, ka peļņa tika zaudēta tieši parādnieka darbības dēļ, ka tieši tā ir radījusi kreditoram galvenos jeb pamatzaudējumus. Turklāt svarīgi spēt pierādīt, ka reāli pastāv peļņas atrāvums, un tam var izmantot visus tiesiskās pierādīšanas līdzekļus. Pārbaudot sagaidāmās peļņas atrāvuma aprēķinu, tiesai ir jāvērtē pierādījumi, kas to pamato, tajā skaitā arī grāmatvedības pirmdokumenti (sal. *Senāta 2020.gada 27.maija spriedums lietā Nr.SKC-309/2020 11.punkts*).

Ņemot vērā Atlīdzināšanas likuma 12.panta pirmo un trešo daļu un Civillikuma 1787.pantu, pieteicējai ar pierādīšanas līdzekļiem ir jāpierāda šādi fakti: 1) pieteicēja nenoslēdza līgumu ar */Nosaukums L/*, turklāt galvenais iemesls līguma nenoslēgšanai ar */Nosaukums L/* ir dienesta darbības (lēmumi par nodrošinājuma līdzekļu piemērošanu) audita procesa ietvaros; 2) pieteicēja būtu guvusi peļņu saistībā ar šo līgumu vismaz 1 500 000 *euro* apmērā.

Apgabaltiesa secīgi aplūkos lietā esošos pierādījumus, kas pierāda šo faktisko apstākļu esību (vai neesamību).

[24] Ņemot vērā, ka tikai pašai pieteicējai ir zināmi apstākļi, kas ir par pamatu pieteicējas prasījumam (sadarbība ar */Nosaukums L/*), tāpat tikai pieteicējas rīcībā ir pierādījumi, kas var apstiprināt atsevišķu pieteicējas norādīto faktisko apstākļu esību, tad izšķiroša nozīme ir jāpiešķir pieteicējas paskaidrojumiem un iesniegtajiem pierādījumiem.

Starp dažādos laika posmos pieteicējas sniegtajiem paskaidrojumiem pastāv atšķirības, līdz ar to apgabaltiesa hronoloģiski īsi apskatīs pieteicējas paskaidrojumus un pakārtoti arī iesniegtos pierādījumus.

Iesniegumā dienestam 2023.gada 11.janvārī par mantisko un nemantisko kaitējuma atlīdzināšanu pieteicēja norāda tikai to, ka tā prasa atlīdzināt 1 500 000*euro* neiegūto peļņu, sadarbības partneriem pārtraucot vai samazinot sadarbību ar pieteicēju, nenoslēdzot sadarbības līgumu ar Francijas uzņēmumu (summas tiks precizētas, iesniedzot arī detalizētus aprēķinus un pierādījumus).

Apstrīdēšanas iesnieguma papildinājumos (*lietas 2.sējuma 13.-22.lapa*) par atrautās peļņas apmēru pieteicēja paskaidroja, ka pieteicēja bijusi potenciālā */Nosaukums L/* piegādātāja. */Nosaukums L/* vēlējusies pasūtīt no piegādātājiem, tostarp pieteicējas, 113 275,11 tonnas kokskaidu granulu. Pieteicēja bijusi viena no potenciālajiem trim piegādātājiem, tādēļ potenciālais pieteicējas piegādājama kokskaidu apjoms būtu 37 758,37 tonnas.

Pieteicējas peļņa uz tonnu būt bijusi 13,80 *euro*, bet par plānoto apjomu būtu sagaidāma peļņa 521 065,50 *euro*. Neizmantojot kredītlīniju, pieteicējas peļņa uz vienu tonnu būtu 24,11 *euro*, par plānoto apjomu – 910 354,30 *euro*.

No vēlāk sniegtajiem paskaidrojumiem secināms, ka pieteicēja iesniedza dienestam *Excel* failu, kurā tabulas veidā ir iekļautas/*Nosaukums L/* iepirkuma cenas un atbilstoši aprēķināta pieteicējas peļņa, izejot no cenām, par kurām pieteicēja iepērk preces no ražotājiem.

Pieteikumā tiesā pieteicēja pauž viedokli, ka dienesta norādītais, ka prasījums par atrauto peļņu ir balstīts pieņēmumos, nav pamatots, jo dienests nav vērtējis, kāda ietekme ir dienesta uzliktajiem liegumiem uz pieteicējas saimniecisko darbību.

[25] Pirmās instances tiesas spriedums ir pamatots ar to, ka atrautā peļņa nav jāatlīdzina, jo galvenais iemesls pieteicējas apgrozījuma samazinājumam ir *Covid-19* infekcijas izplatība, kas izraisīja apgrozījuma kritumu. Turklāt tiek norādīts, ka pieteicēja saņēma valsts atbalstu saistībā ar apgrozījuma kritumu 85 418,77 *euro* apmērā.

Apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesas konstatētais, ka pieteicēja ir saņēmusi valsts atbalstu saistībā ar *Covid-19* infekcijas izplatības seku novēršanu, nav pietiekams arguments, lai nevērtētu pieteicējas prasījumu pēc būtības.

Vienlaicīgi apgabaltiesa konstatē, ka pieteicējas paskaidrojumos un iesniegtajos pierādījumos iestādē un tiesā par atrauto peļņu iztrūkst detalizētas norādes uz konkrētiem faktiem (un atbilstošiem pierādījumiem), kas apstiprina pieteicējas apgalvojumu, ka tā ir atteikusies no līguma slēgšanas ar /*Nosaukums L/*.

Ņemot vērā iepriekš minēto, apgabaltiesa vairākkārtīgi uzaicināja pieteicēju sniegt pierādījumus par apstākļiem, kas saistāmi ar līguma nenoslēgšanu ar /*Nosaukums L/*, īpaši vērsot uzmanību, ka tieši šiem pierādījumiem ir piešķirama nozīme šī prasījuma izskatīšanā.

[26] Apgabaltiesa 2025.gada 5.marta informācijas pieprasījumā uzaicināja pieteicēju iesniegt:

1) informāciju par to, vai 2020.gadā bija noslēgts līgums starp pieteicēju un/*Nosaukums L/* un vai šī līguma ietvaros tika veiktas piegādes. Ja šāds līgums bija spēkā 2020.gadā – sniegt informāciju, kādēļ šī līguma darbība netika turpināta 2021.gadā. Norādīt, kādi līguma nosacījumi pieteicējai nebija izpildāmi, lai turpinātu sadarbību.

2) detalizētu skaidrojumu par atrautās peļņas aprēķinu, norādot, kādi fakti apliecina pieteicējas iespējas pārdot preces /*Nosaukums L/* par konkrētu cenu (2020., 2021.gads). Sniegt skaidrojumu, pamatojoties ar konkrētiem līguma punktiem ar/*Nosaukums L/*, par to, kādā veidā līguma ietvaros tika noteikta cena (vai tā bija fiksēta cena, uz kādu periodu tā tika noteikta, citi aspekti, kas saistāmi ar cenas pārskatīšanu līguma laikā).

Pieteicēja, atbildot uz šo pieprasījumu, 2025.gada 24.aprīļa paskaidrojumos norādīja, ka 2019.gadā, uzsākot sadarbību,/*Nosaukums L/* pasūtīja 468 tonnas „testa režīmā”. Savukārt 2020.gadā/*Nosaukums L/* nosūtīja piedāvājumu noslēgt līgumu par ievērojami lielāku apjomu. Ja vien dienests nebūtu rīkojies prettiesiski, pieteicēja būtu noslēgusi līgumu ar /*Nosaukums L/* jau 2020.gadā, gūstot peļņu līdzvērtīgu tai, kādu pieteicēja guva 2022.gadā.

[27] Apgabaltiesa 2025.gada 28.maija lēmumā uzaicināja pieteicēju precīzāk norādīt, kura sarakstes dokumentācija liecina, ka pieteicēja atteicās slēgt līgumu ar/*Nosaukums L/* (ja tas ir jāizsecina no dokumentu kopuma, tad līgums izskaidrot un precīzi norādīt šo pierādījumu kopumu).

Atbildot uz šo pieprasījumu, pieteicēja 2025.gada 18.jūlija paskaidrojumos tiesai norādīja, ka jau ir nosūtījusi/*Nosaukums L/* e-pastu, kurā tas 2020.gadā jūlijā uzaicināja pieteicēju noslēgt līgumu. Tālāk paskaidrojumos tiek norādīts, ka pieteicēja šo līgumu nenoslēdza, lai tai nebūtu tiesiski saistoši līgumā paredzētie noteikumi.

[28] Apgabaltiesa 2025.gada 18.augustā atkārtoti lūdza pieteicēju norādīt pierādījumus, kas liecina, ka pieteicēja atteicās noslēgt līgumu ar/*Nosaukums L/*. Apgabaltiesa norādīja, ka no lietā esošajiem pierādījumiem var konstatēt, ka sadarbība ar /*Nosaukums L/* 2020/2021.gada apkures sezonā ir regulāra, bet tā, visticamāk, nav turpināta

2021/2022.gada apkures sezonā. Tādēļ pieteicēja tika uzaicināta sniegt informāciju par to, kādi apstākļi liedza noslēgt līgumu šajā periodā. Tiesa arī uzaicināja pieteicēju norādīt, kādu piedāvājumu pieteicēja iesniedza/*Nosaukums L*/, atbildot uz tās uzaicinājumu 2021.gada aprīlī iesniegt piedāvājumu/*Nosaukums L*/organizētajā cenu tenderī. Apgabaltiesa uzaicināja pieteicēju sniegt informāciju un pierādījumus par to, kāds bija piedāvājumu izskatīšanas rezultāts. Apgabaltiesa arī tieši norādīja, ka par pierādījumiem var kalpot e-pastu sarakste, kas raksturo sarunu gaitu.

Pieteicēja 2025.gada 15.septembra paskaidrojumos norādīja turpmāk minēto informāciju.

/*Nosaukums L*/kopumā katrā apkures sezonā pasūta aptuveni 112 000 tonnas kokskaidu granulas. Aptuveni 50 % tiek piedāvāts sadalīt starp trīs piegādātājiem, proti, katram 18,3 tūkstošu tonnas (tiek sauktas par „*promo*” piegādēm). Savukārt atlikušos 50 % ļāva piegādāt citiem piegādātājiem, aicinot viņus iesūtīt savu cenu piedāvājumu (tiek sauktas par „*gammes*” piegādēm).

Pieteicēja saņēma piedāvājumu piedalīties /*Nosaukums L*/tenderī 2019/2020.gada un arī 2020/2021.gada apkures sezonai (tenderi tiek rīkoti katrai apkures sezonai). Pieteicēja 2019/2020.gada apkures sezonā piegādāja 819 tonnas, savukārt 2020/2021.gada apkures sezonā 2986,2 tonnas.

Ja pieteicēja ir sevi pierādījusi, tad tā var saņemt no /*Nosaukums L*/„*promo*” cenu piedāvājumu, proti, cenas, par kādām piegādātājam ir jāpiegādā prece, kā arī viņam ir iespēja iesūtīt savu cenu piedāvājumu „*gammes*” piegādēm.

Pieteicēja norāda, ka 2020.gadā, sākot no jūnija, sarakstījās ar/*Nosaukums L*/par līguma parakstīšanu par 2020/2021.gada apkures sezonu (tiek pievienoti vairāki sarakstes fragmenti, tostarp 2020.gada 10.septembra/*Nosaukums L*/ e-pasts).

Savukārt par vienošanos par 2021/2022.gada apkures sezonas iepirkumu pieteicēja norāda, ka pieteicēja saņēma no/*Nosaukums L*/„*promo*” cenu piedāvājumu 2021/2022.gada sezonai ar uzaicinājumu piedalīties tenderī, iesniedzot piedāvājumu līdz 2021.gada 25.martam. Pieteicēja arī iesniedza savu piedāvājumu/*Nosaukums L*/.

[29] Apgabaltiesa ar 2025.gada 25.septembra lēmumu uzaicināja sniegt pieteicēju saraksti ar/*Nosaukums L*/pēc tam, kad 2021.gada martā pieteicēja iesniedza cenu piedāvājumu 2021/2022.gada sezonai (atkārtoti norādot, ka sarakstes dokumenti var kalpot par pierādījumiem tam, ka pieteicēja atteicās no līguma slēgšanas).

Pieteicēja 2025.gada 2.oktobra paskaidrojumos tiesai norāda, ka pēc tam, kad pieteicēja iesniedza/*Nosaukums L*/cenu piedāvājumu 2021/2022.gada sezonai, 2021.gada 26.martā tika saņemts no/*Nosaukums L*/amatpersonas e-pasts, kurā iepriekš minētais konkurss tika atcelts. Pēc tam/*Nosaukums L*/ 2021.gada 13.aprīlī nosūtīja pieteicējai e-pastu ar lūgumu iesniegt cenu piedāvājumu. Pieteicēja 2021.gada 20.aprīlī nosūtīja cenu piedāvājumu 2021/2022.gada sezonai.

[30] Ņemot vērā pieteicējas paskaidrojums, šajā lietā ir būtiski pārbaudīt, vai ir pamatots pieteicējas apgalvojums, ka pieteicēja atteicās noslēgt līgumu ar /*Nosaukums L*/. Tāpat nepieciešams pārbaudīt apstākļu kopumu brīdī, kad pieteicēja atteicās slēgt līgumu (kurā brīdī tas notika, iepriekšējā sarakste, atteikuma pamatojums un citi). Tieši šo apstākļu kopuma vērtējums ir izšķirošs, lai izdarītu secinājumu par to, vai par ticamu var atzīt, ka tieši dienesta lēmumi audita ietvaros bija galvenais iemesls, kādēļ pieteicējs nenoslēdza līgumu ar /*Nosaukums L*/. Aplūkojot lietā esošo pierādījumu kopumu, var konstatēt turpmāk norādīto apstākļus saistībā ar pieteicējas sadarbības ar/*Nosaukums L*/ pārtraukšanu.

[31] No pieteicējas PVN deklarācijām un iesniegtajiem grāmatvedības dokumentiem var konstatēt, ka pieteicēja ir uzsākusi preču piegādi /*Nosaukums L*/ 2019.gada decembrī. Tātad sadarbība ir uzsākta pēc audita uzsākšanas, tostarp arī pēc dienesta 2019.gada 7.oktobra lēmuma pieņemšanas par izpildes nodrošinājuma līdzekļu piemērošanu. Līdz ar to var secināt, ka vismaz sākotnēji dienesta uzsāktais audits un piemērotie nodrošinājuma līdzekļi nekavēja pieteicējai uzsākt sadarbību ar/*Nosaukums L*/.

Pievienotās vērtības nodokļa deklarācijas uzrāda, ka pieteicējai ir regulārs un liels preču apgrozījums ar /*Nosaukums L*/periodā no 2019.gada decembra līdz 2021.gada maijam. Kopumā lietā esošie pieteicējas

grāmatvedības dokumenti apliecina, ka šajā laika posmā sadarbība ar *Nosaukums L/* ir apjomīga un regulāra. Pieteicējas apgrozījums ar */Nosaukums L/* 2019.gadā ir 107 640euro, 2020.gadā – 491 468,39euro, 2021.gada pirmajā pusē - 254 858,23euro. Pieteicēja norāda, ka 2019.gadā ir piegādājusi 468 tonnas, 2020.gadā 2196 tonnas, 2021.gadā 1141,2 tonnas un 2022.gadā 11 666,52 tonnas (ieteicējas 2023.gada 18.oktobra paskaidrojumi tiesai).

Saskaņā ar ieteicējas grāmatvedības datiem */Nosaukums L/* 2020.gadā bija otrs lielākais ieteicējas klients ārpus Latvijas, bet 2021.gadā */Nosaukums L/* bija pārliecinoši lielākais ieteicējas klients ārpus Latvijas. Šādu ilgstošu (aptuveni 1,5 gadu) darījuma attiecību esība norāda, ka pastāv vienošanās par sadarbību.

Pieteicēja paskaidrojumos tiesai ir apstiprinājusi, ka vienošanās (līguma slēgšana) par sadarbību parasti notiek par apkures sezonu, proti, katru sezonu vienošanās tiek pārslēgtas. Līdz ar to līguma slēgšanu arī ir jāapskata saistībā ar katru atsevišķo apkures sezonu (periodu).

[32] Pieteicēja sākotnēji paskaidrojumos tiesai norādījusi, ka atteikšanos slēgt līgumu ar */Nosaukums L/* apstiprina ieteicējas sarakste 2020.gadā. Pieteicēja ir iesniegusi virkni e-pastu, kas saistāmi ar saraksti par šo periodu.

Apgabaltiesa konstatē, ka 2020.gada 11.jūnija e-pastā */Nosaukums L/* norāda, ka tā ir ieinteresēta ieteicējas piedāvājumā. Savukārt 2020.gada 13.jūlijā */Nosaukums L/* uzaicina ieteicēju parakstīt līgumu (e-pastā tiek norādīts, ka ir nepieciešams parakstīt līgumu un ieteicēja tiek uzaicināta nosūtīt rekvizītus līgumam). Saistībā ar šo e-pastu ieteicēja atbildi sniedz 2020.gada 13.jūlijā (*lietas 5.sējuma 126.lapa*), kurā saturiski apstiprina nodomu noslēgt līgumu, proti, norāda, ka nosūta pieprasītos rekvizītus. No turpmākās sarakstes var konstatēt, ka 2020.gada rudenī līgums joprojām nav noslēgts. Piemēram, ieteicējs 2020.gada 10. septembra e-pastā */Nosaukums L/* amatpersonai norāda, ka nosūtīs līgumu tuvākajā laikā, taču arī pēc šī e-pasta sarakste turpinās. No lietā esošajiem pierādījumiem nav iespējams pārliecinoši konstatēt, kad tieši noslēdzās sarakste par līguma noslēgšanu par preču piegādi 2020/2021.gada apkures sezonā. Taču lietā esošā sarakste nenorāda, ka līguma parakstīšanas novilcināšana ietekmēja sadarbību. No sarakstes vispārīgi var konstatēt, ka sākotnēji pastāvēja vienošanās par 22 veikalu apgādi ar precēm, bet vēlāk tika veikti vēl papildus pasūtījumi (piemēram, 2020.gada 31.augusta */Nosaukums L/* e-pasts). Par piegāžu apjomiem un noteikumiem notika regulāra sarakste visas apkures sezonas garumā, atbilstoši koordinējot konkrēto pasūtījumu apjomu un arī cenas.

Apgabaltiesas vērtējumā ieteicēja sarakstei ar */Nosaukums L/* amatpersonām 2020.gadā par līguma noslēgšanu nav izšķirošas nozīmes, jo ieteicējas sadarbība 2020/2021.gada apkures sezonā pārliecinoši turpinājās bez pārtraukumiem, proti, preces tika piegādātas un ieteicēja guva peļņu no šīs sadarbības. Šī iemesla dēļ apgabaltiesa detalizēti neapskatīs saraksti šajā laika posmā, jo pēc būtības šī sarakste par līguma parakstīšanu ir formālais sadarbības aspekts. Lietā ir pārliecinoši pierādījumi, ka pat tas, ka ieteicēja vilcinājās ar līguma noslēgšanu, nenoveda pie tā, ka sadarbība tika pārtraukta 2020/2021.gada apkures sezonā šī iemesla dēļ.

[33] Apgabaltiesa konstatē, ka brīdis, kurā sadarbība patiešām tika pārtraukta, ir 2021.gada aprīlis. Šajā laika periodā ieteicēja un */Nosaukums L/* risināja sarunas par līguma noslēgšanu par 2021/2022.gada apkures sezonu. Kopumā no ieteicējas grāmatvedības dokumentiem (arī dienesta sniegtajām pievienotās vērtības nodokļa atskaitēm) var konstatēt, ka ieteicēja pārtrauca sadarbību ar */Nosaukums L/* 2021.gada pavasarī (atsevišķas kravas vēl tika nosūtītas līdz vasarai). Sadarbība tika atsākta 2022.gada pavasarī.

Apgabaltiesa konstatē, ka */Nosaukums L/* 2021/2022.gada apkures sezonai nosūtīja ieteicējai uzaicinājumu piedalīties konkursā par preču piegādēm šajā apkures sezonā (*lietas 5.sējuma 120.lapa*). Šajā uzaicinājumā ir norādīts, ka piedāvājumi ir jāiesniedz līdz 2021.gada 25.martam. Uzaicinājumam */Nosaukums L/* pievienoja arī Excel failu (*lietas 4.sējuma 133.lapā esošais CD disks*).

Pieteicēja 2025.gada 2.oktobra paskaidrojumos apstiprināja, ka tā iesniedza */Nosaukums L/* cenu piedāvājumu līdz 2021.gada 25.martam, taču 2021.gada 26.martā no */Nosaukums L/* amatpersonas tika saņemts e-pasts, kurā iepriekš minētais konkurss tika atcelts. Pēc tam */Nosaukums L/* 2021.gada 13.aprīlī nosūtīja ieteicējai e-pastu ar lūgumu iesniegt cenu piedāvājumu. Attiecībā par šo uzaicinājumu ieteicēja 2021.gada 20.aprīlī nosūtīja cenu piedāvājumu 2021/2022.gada sezonai.

Tādējādi pieteicēja ir apstiprinājusi un arī iesniegusi pierādījumus, kas apliecina to, ka pieteicēja ir piekritusi turpmākai sadarbībai un nosūtījusi savu cenu piedāvājumu 2021/2022.gada sezonai. Sarakstes turpinājumu pieteicēja neiesniedza, lai arī no apgabaltiesas pieprasījumiem izrietēja, ka šiem apstākļiem tiesa piešķirs nozīmi.

[34] Attiecībā par 2022/2023.gada sezonu var konstatēt, ka pieteicēja par šo apkures sezonu ir parakstījusi līgumu (*skatīt 2022.gada 31.oktobra pieteicējas amatpersonas e-pastu lietas 4.sējuma 88.lapā*). Konkrētajā gadījumā var konstatēt, ka piegādes notiek jau no 2022.gada jūlija, savukārt līguma noteikumu apspriešana un parakstīšana noritēja laika posmā no 2022.gada oktobra līdz 2023.gada janvārim. Pieteicēja arī neprasa atrautās peļņas atlīdzināšanu par šo periodu.

[35] Apgabaltiesas vērtējumā pieteicējas iesniegtajā sarakstē ar/*Nosaukums L*/2021.gada martā un aprīlī nav norāžu, ka pieteicēja ir atteikusies no turpmākas sadarbības ar/*Nosaukums L*/. Gluži pretēji, pieteicējas iesniegtie pierādījumi apstiprina, ka pieteicēja izteica savu piedāvājumu /*Nosaukums L*/arī par sadarbību nākamajā apkures sezonā.

Līdz ar to nav pamatots pieteicējas apgalvojums, ka pieteicēja ir atteikusies no sadarbības ar /*Nosaukums L*/. Apgabaltiesa šādos apstākļos nevar pārbaudīt to, kādi iemesli bija par pamatu tam, ka pieteicējas sadarbība ar/*Nosaukums L*/nav turpināta 2021/2022.gada apkures sezonā.

Apgabaltiesa detalizēti spriedumā atspoguļoja saraksti ar pieteicēju par šo aspektu, jo šī sarakste norāda, ka tiesa ir vairākkārtīgi precīzi norādījusi uz to, ka pieteicējai ir jāiesniedz pierādījumi, tostarp sarakste ar /*Nosaukums L*/, kas apstiprinātu to, ka tieši pieteicēja atteicās no turpmākās sadarbības.

Apgabaltiesa vērs uzmanību, ka pieteicēja iesniedza tiesā plašu saraksti ar /*Nosaukums L*/ par 2020. un 2022.gadu, taču par izšķirošo periodu, kurā notika sadarbības pārtraukšana, saraksti tā arī neiesniedza.

Apgabaltiesa novērtē pieteicējas rīcību pierādījuma sniegšanā kā apzināti izvairīgu, proti, pieteicēja arī pēc vairākkārtīgiem uzaicinājumiem tā arī nesniedza tiesai pierādījumus, kas norādītu, kādā veidā noslēdzās sarakste par dalību konkursā 2021.gada aprīlī, kurā/*Nosaukums L*/uzaicināja pieteicēju piedalīties un pieteicēja arī piedalījās.Turklāt, ja novērtē pieteicējas paskaidrojumu detaļas, var konstatēt, ka pieteicēja selektīvi sniedz pierādījumus. Turklāt jau iesniegtie pierādījumi norāda uz virkni pretrunu saistībā ar pieteicējas paskaidrojumiem par sadarbības pārtraukšanu. Piemēram, pieteicēja atteikumu parakstīt līgumu pamato ar saraksti 2020.gadā. Faktiski no šīs sarakstes nav iespējams konstatēt atteikumu parakstīt līgumu. Iespējams, ka var saskatīt zināmu vilcināšanos, taču šie apstākļi nav ietekmējuši pieteicējas turpmāko sadarbību ar/*Nosaukums L*/. To pārliecinoši apstiprina tas, ka 2021.gada martā pieteicēja ir uzaicināta piedalīties konkursā uz preču piegādi nākamajai apkures sezonai.

Apgabaltiesa norāda, ka pieteicējai ir jāpierāda apgalvojumi, uz kuriem tā atsaucas, proti, ka pieteicēja atteicās slēgt līgumu ar /*Nosaukums L*/.

Apkopjot iepriekš minēto, apgabaltiesa pie šādiem tiesiskajiem apstākļiem arī nevar nonākt pie secinājuma, ka tieši audita procesā pieņemtie izpildes nodrošinājuma līdzekļi ir galvenais iemesls, kādēļ pieteicēja 2021.gadā neturpināja iepriekš veiksmīgi esošo sadarbību ar/*Nosaukums L*/.

[36] Apgabaltiesa konstatē, ka atrautās peļņas pamatojumā pieteicēja piemin dažādus apstākļus, kas nav tieši saistāmi ar to, vai pieteicēja noslēdza līgumu ar/*Nosaukums L*/.

Vispārīgi jānorāda, ka pieteicēja var dažādi pamatot atrautās peļņas esību, piemēram, prasīt nokavējuma procentus par naudas summām, kas ir apķīlātas ar nodrošinājuma līdzekļiem. Šāds prasījums arī ir izskatīts ar Administratīvās rajona tiesa 2022.gada 13.jūlija lēmumu un arī apmierināts. Tāpat pieteicēja var izvirzīt dažādus citus pamatojumus, citstarp, pieteicēja varētu pamatot prasījumu ar atrautās peļņas zudumu saistībā ar konkrētu piemēroto nodrošinājuma līdzekli. Piemēram, ar izpildes nodrošinājuma līdzekli, kas faktiski lika pārtraukt sadarbību ar /*Nosaukums Q*/. Taču šādā gadījumā arī jāveic atrautās peļņas aprēķins, ņemot vērā apstākļu kopumu, kas saistāms ar sadarbību ar /*Nosaukums Q*/ (faktiski sadarbība tika pārtraukta uz dažiem mēnešiem). Ja šādā veidā pieteicēja pamatotu prasījumu, apgabaltiesa arī atbilstoši vērtētu šos apstākļus.

Taču, ņemot vērā, ka pieteicējas prasījums par atrautās peļņas apmēru ir pamatots ar to, ka netika noslēgts līgums ar */Nosaukums L/*, tad atrautās peļņas atlīdzināšanas prasījuma ietvaros apgabaltiesa pārbauda šos pieteicējas argumentus saistībā tieši ar iepriekš norādīto atrautās peļņas aprēķinu.

[37] Apgabaltiesa konstatē, ka pieteicēja ir norādījusi uz būtisku apgrozījuma samazināšanos 2021.gadā. Šis arguments vispārīgi ir saistāms arī ar pieteicējas sadarbību ar */Nosaukums L/*, taču apgabaltiesa jau norādīja, ka lietā nav pierādījumu, kas ticami apstiprinātu, ka tieši dienesta nodrošinājuma līdzekļi ir pamats šīs sadarbības pārtraukšanai.

Papildus apgabaltiesa atzīst par nepieciešamu norādīt, ka auditā pamatoti tika konstatēti, ka pieteicēja sadarbojās ar Itālijas uzņēmumiem (*/Nosaukums P/*, */Nosaukums O/* un */Nosaukums M/*), kuri tika atzīti par „pazudušajiem tirgotājiem”, proti, uzņēmumiem, kas izveidoti ar nolūku panākt fiskāla rakstura priekšrocības nodokļu samaksas jomā (nodokļu izkrāpšana). Līdz ar to pieteicējai bija jāpārtrauc sadarbība ar šiem uzņēmumiem (daļēji tā turpinājās arī 2019.gadā), kas secīgi arī nozīmēja apgrozījuma kritumu. Pieteicējas darījumu vērtība 2018.gadā ar */Nosaukums O/* ir 3 019 430,58 euro, ar */Nosaukums N/S* – 250 350,21 euro, ar */Nosaukums M/* – 226 072,98 euro.

Arī citos gados pieteicējas sadarbību ar ārzemju uzņēmumiem ir ietekmējuši faktori, kas, iespējams, nav saistāmi ar audita procesu. Piemēram, saistībā ar lielāko pieteicējas sadarbības partneri 2020.gadā (apgrozījums 2,1 miljonseuro) dienesta sniegtajā informācijā ir norāde, ka uzņēmums vēlākā laika posmā ir maksātnespējīgs.

Apgabaltiesas vērtējumā apgrozījuma kritums ir indikators, kas liecina, ka saimnieciskā darbība, iespējams, nav veiksmīga, taču bez detalizētas analīzes šādi dati nav izmantojami atrautās peļņas prasījuma apmierināšanā.

[38] Apgabaltiesa vienlaicīgi par nepamatotiem atzīst pirmās instances tiesas un arī dienesta (paskaidrojumos tiesai) norādīto, ka apgrozījuma kritums ir saistāms ar *Covid-19* slimības izplatību. Šis apgalvojums ir pamatots ar to, ka pieteicēja pieprasīja atbalstu saistībā ar *Covid-19* slimības izplatību. Taču tas nav iemesls, lai nevērtētu pieteicējas argumentus, kas izteikti šajā lietā pēc būtības.

Tas, ka valsts pieteicējai kompensēja apgrozījuma kritumu kopumā 85 418,77 euro apmērā, var būt par argumentu, kas ir jāņem vērā, nosakot atlīdzināmās atrautās peļņas apmēru, bet tas nav pamats prasījuma noraidīšanai bez pieteicējas norādīto faktisko apstākļu pārbaudes.

Pieteicēja ir starpnieks (vairumtirgotājs). Turklāt tai nav savu noliktavu, proti, tā organizē preču plūsmas loģistiku, bet nenodrošina preču uzpirkšanu vairumā un glabāšanu. Pieteicēja nenosaka nedz ražotāju cenu, nedz cenu svārstības Latvijas un Eiropas patērētāju tirgū. Līdz ar to tās apgrozījuma un peļņas rādītāji ir atkarīga no dažādiem apstākļiem.

Pieteicēja atrautās peļņas apmēru 1 500 000 europamato ar to, ka tā 2022.gadā guva vidēji 172europelņu no pārdotās tonnas, kas 2022.gadā nodrošināja pieteicējai peļņu aptuveni 2 miljonus. Taču 2022.gadā pārdošanas cenām bija daudzskārtīgs pieaugums visā Eiropā, ko noteica Krievijas – Ukrainas kara sākums un energoresursu cenu kāpums, kas veicināja ļoti strauju pieprasījuma kāpumu arī attiecībā uz kokskaidu granulām. Šos apstākļus pieteicēja 2022.gadā arī veiksmīgi izmantoja, lai gūtu šajā gadā peļņu aptuveni 2 miljonueuroapmēra. Savukārt 2021.gadā šādu apstākļu nebija.

Apgabaltiesa uzaicināja iesniegt peļņas aprēķinu par tonnu, balstoties uz 2021.gada iepirkuma un pārdošanas cenu rādītājiem. Pieteicēja iesniedza aprēķinus, kas liecināja, ka pieteicēja 2021.gadā, ja tā būtu noslēgusi līgumu, balstoties uz savu 2021.gada 25.marta piedāvājumu, varētu cerēt uz peļņu 13,80euro par tonnu. Balstoties uz šo peļņas rādītāju pieteicēja norāda, ka šajā periodā tā varētu gūt peļņu tikai 260 532 euro, ja tā saņemtu pasūtījumu par 18 879 tonnu piegādi par tās piedāvāto cenu. Taču lietas materiāli apstiprina, ka pieteicējas 2021.gada 25.marta piedāvājumu */Nosaukums L/* neakceptēja. Šādos apstākļos konstatējams, ka pieteicējas peļņa jau bija tāda, kas neļāva piedāvāt būtiski zemāku cenu. No lietas materiāliem var saprast, ka „tirgošanās” par cenu 2021.gada aprīlī ir tikai sākusies. Līdz ar to situācijā, ja pieteicēja atsakās sniegt pierādījumus par to, kā noslēdzās */Nosaukums L/* izsludinātais konkurss (cenu aptauja), apgabaltiesai nav pamata secināt, ka pieteicējas piedāvājums tik tiešām bija konkurētspējīgs tieši cenas ziņā.

[39] Saskaņā ar Atlīdzināšanas likuma 8.panta 2.punktu nemantiskais kaitējums šā likuma izpratnē ir ar iestādes prettiesisku administratīvo aktu vai prettiesisku faktisko rīcību nodarīts juridiskās personas darījumu *reputācijas* vai *citu nemantisko tiesību* vai *ar likumu aizsargāto interešu aizskārums*, kā rezultātā radušās nelabvēlīgas nemantiskās sekas.

Pieteicēja paskaidrojumos norāda turpmāk minētos apstākļus kā pamatu nemantiskā kaitējuma atlīdzināšanai: 1) nesamērīgi ierobežotas pieteicējas īpašuma tiesības ar ilgstošu auditu un prasības nodrošinājuma līdzekļiem; 2) dienesta darbinieki pieļāva prettiesisku informācijas nodošanu trešajām personām.

Pieteicēja norāda, ka ilgstošais audits un prasības nodrošinājuma līdzekļu piemērošana ierobežoja pieteicējas iespējas piesaistīt finansējumu saimnieciskās darbības attīstīšanai, tostarp pieteicējai nebija iespējams saņemt finansējumu, kas bija nepieciešams sadarbības līguma slēgšanai ar */Nosaukums L/*. Tāpat arī citi sadarbība partneri pārskatīja iepriekšējo sadarbību, kas arī ietekmēja pieteicējas saimniecisko darbību.

[40] Juridiskajai personai nodarītos zaudējumus pamatā ir jāatlīdzina ar mantisko zaudējumu atlīdzināšanas prasījumiem, tostarp prettiesiski aizturēto līdzekļu atmaksa, zaudējumu segšana ar tiesību normās paredzētās nokavējuma naudas samaksu, atrautās peļņas radīto zaudējumu atlīdzināšana un citi zaudējumu atlīdzinājuma prasījumi. Katram no tiem ir savs tiesiskais pamatojums un pierādīšanas standarts. Taču šie prasījumi neizslēdz arī nemantiskā kaitējuma atlīdzināšanu juridiskajai personai.

Atlīdzināšanas likuma 8.panta 2.punktu nemantiskā kaitējuma atlīdzināšanas pamatā ir jākonstatē: 1) *reputācijas* vai *citu nemantisko tiesību* vai *ar likumu aizsargāto interešu aizskārums*; 2) aizskāruma rezultātā radušās nelabvēlīgas *nemantiska rakstura sekas*.

Juridiskas personas tiesības prasīt nemantiska kaitējuma atlīdzināšanu Latvijas Republikā ir iespējamās jau ar Satversmes tiesas 2012.gada 6.jūnija spriedumu lietā Nr.2011-21-01. Arī no Eiropas Savienības Tiesas judikatūras konsekvēnti izriet, ka juridiskai personai principā var tikt atlīdzināts nemantiskais kaitējums (piemēram, *Post Bank Iran v. Council of the European Union (T-559/15) EU:T:2018:948 116.punkts* un tajā norādītā judikatūra) saistībā ar dažādiem nemantiska rakstura aizskārumiem.

Saskaņā ar Eiropas Cilvēktiesību Tiesas praksi objektīvo un subjektīvo faktoru kopums, kas tiek ņemts vērā atlīdzinājuma noteikšanā, var būt dažāds, tostarp tajā var ietilpt uzņēmuma reputācija, tiesiskā nenoteiktība, traucējumi uzņēmuma vadībā un visbeidzot, kaut arī mazākā mērā, vadības komandai radītā nedrošība (sal. *Centro europa s.r.l. and Di Stefano v. Italy, Nr.38433/09 221.punkts*).

[41] Pieteicēja paskaidrojumos galvenokārt ir uzsvērusi audita ilgumu saistībā ar nodrošinājuma līdzekļu piemērošanu, proti, uz ilgstošu tiesisko nenoteiktību.

Apgabaltiesa šajā lietā ir nonākusi pie secinājuma, ka audita process ir novilcināts, turklāt ilgstoši tika piemēroti dažādi izpildes nodrošinājuma līdzekļi. Daļa no šiem izpildes nodrošinājuma līdzekļiem bija reģistrēti publiskos reģistros. Savukārt pietiekami daudzas dienesta darbības (informācijas pieprasījumi) faktiski sniedza informāciju par audita procesu jau konkrētiem sadarbības partneriem, tādējādi ietekmējot to lēmumus par turpmāko sadarbību ar pieteicēju.

[42] Publiskās varas radīta prettiesiska vai nepamatota ilgstoša tiesiskā nenoteiktība ir nelabvēlīgas sekas radoša, jo personai ir tiesības uz drošību, kas sevī ietver ne tikai fizisko, bet arī fiziski netveramo aspektu. Tādējādi personas drošības jēdzienā iekļaujas arī ikdienas paredzamības aspekts, ko citstarp ietekmē personas tiesiskais stāvoklis. (*Senāta 2025.gada 17.janvāra spriedumā lietā Nr.SKA-144/2025 14.punkts*).

Šī Senāta atziņa ir izteikta lietā, kurā tiesa vērtēja kriminālprocesa ilguma radīto ietekmi uz fizisko personu, taču tajā ietvertā tēze, ka nepamatota ilgstoša tiesiskā nenoteiktība ir nelabvēlīgas sekas radoša, jo personai ir tiesības uz noteiktību, ir attiecināma arī uz juridiskajām personām noteiktās situācijās.

Apgabaltiesa vispārīgi norāda, ka pierādīšanas metodoloģija un pierādīšanas standarts nemantiskā kaitējuma atlīdzināšanā ir atšķirīgs no atrautās peļņas metodoloģijas.

Nemantiskā kaitējuma esamības pierādījumu iesniegšana noteikti nav uzskatāma par šādu zaudējumu atzīšanas nosacījumu, tomēr prasītājam ir vismaz jāpierāda, ka attiecīgajai iestādei pārvestā rīcība varēja tam izraisīt šādu kaitējumu (skat. *Post Bank Iran v. Council of the European Union (T-559/15) EU:T:2018:948 119.punkts un tajā norādītā judikatūra*).

Līdz ar to pieteicējai šī prasījuma ietvaros ir vismaz jāpierāda, ka iestādes rīcība varēja tai izraisīt nemantisku kaitējumu, kas pēc būtības ir ievērojami zemāks pierādīšanas standarts.

[43] Valstij ir tiesības samērīgā termiņā kontrolēt nodokļu samaksu. Saimnieciskās darbības veicējam ir jāreķinās, ka audits var ilgt 90 dienas. Tādējādi šāds laika posms personai ir jāparedz kā periods, kuru tai ir jāpacieš.

Būtiski ir arī uzsvērt, ka situācijā, ja audita termiņš tiek pagarināts līdz 150 dienām, turklāt papildus tiek izslēgti arī laika posmi no audita termiņa, audita esība var arī neradīt faktiskas sekas, ja dienests nepiemēro nodrošinājuma līdzekļus. Dienesta audita pārbaudes darbības (informācijas iegūšana, analīze un apkopošana) visbiežāk pašas par sevi neietekmē juridiskās personas ikdienas saimniecisko darbību. Auditam ir konfidenciāls raksturs, kas arī būtiski samazina ietekmi uz pieteicējas saimniecisko darbību (publiski dienests nesniedz informāciju par auditu trešajām personām). Līdz ar to komersants, kas godprātīgi pilda nodokļu saistības, var paļauties, ka līdz noslēdzošā lēmuma pieņemšanai tas netiks ietekmēts ar nodrošinājuma līdzekļiem, nedz arī ar informācijas publiskošanu par audita procesu.

Konkrētajā gadījumā pieteicējai tika piemēroti izpildes nodrošinājuma līdzekļi jau audita uzsākšanas brīdī un arī turpmākajā laika posmā līdz sākotnējā lēmuma pieņemšanai, neraugoties uz to, ka nebija pazīmju, ka pieteicēja slēpj savus aktīvus vai vēlas jebkādā veidā kavēt nodokļu audita procesu. Saistībā ar audita procesu ir atzīmējams arī tas, ka pēc vairāk nekā 90 dienām pieteicēja iesniedza dienestam lūgumu ļaut uzsākt sadarbību ar /Nosaukums G/, ļaujot reģistrēt komercķīlu, bet dienests aizliedza reģistrēt komercķīlu, kas secīgi nozīmēja arī sadarbības neiespējamību ar šo finanšu institūciju. No pieteicējas sniegtās informācijas jāsecina, ka apgrozāmo līdzekļu finansējumu izdevās piesaistīt sadarbībā ar /Nosaukums I/. Taču vēlāk sekojošais dienesta lēmums par izpildes nodrošināšanu saistībā ar /Nosaukums I/ ierobežoja arī šo iespēju. Tāpat pieteicējas saimniecisko darbību apgrūtināja arī nodrošinājuma līdzeklis saistībā ar /Nosaukums H/ samaksas apķīlāšanu, kas faktiski nozīmēja sadarbības pārtraukšanu ar tobrīd pieteicējas lielāko klientu. Šis sadarbības pārtraukums bija vairāki mēneši, tomēr šo darbību kopums radīja būtiskus traucējumus un nenoteiktību saistībā ar saimnieciskās darbības attīstīšanu.

Ņemot vērā pieteicējai piemērotos nodrošinājuma līdzekļus, tostarp, izdarot ierakstus publiskos reģistros, par ticamu var atzīt arī to, ka arī citi sadarbības partneri varēja iegūt informāciju par audita procesa esību, kas secīgi varēja ietekmēt sadarbību. Pierādīt šos apstākļus saistībā ar atrauto peļņu pieteicējai ir apgrūtināši, taču kopējo nodrošinājuma līdzekļu negatīvo ietekmi, ņemot vērā tieši to lūgumu, var atzīt par ticamu.

[44] Nemantiskā kaitējuma atlīdzināšanu juridiskai personai nevar atzīt par līdzvērtīgu atrautās peļņas atlīdzināšanas institūtam, taču pastāv zināma korelācija starp materiālā kaitējuma (atrauto peļņu) un nemantiskā kaitējuma atlīdzināšanu. Juridiskai personai nav savu „sajūtu un pārdzīvojumu”, kas raksturīgas tikai fiziskām personām. Līdz ar to pat tādi jēdzieni kā reputācija uzņēmumam galvenokārt ir saistāmi ar iespējām gūt peļņu. Savukārt privātpersonai reputācija (goda un cieņas jēdziens) ietver daudz plašāka spektra nemateriāla rakstura vērtību. Juridiskās personas nemantiskā kaitējuma jēdziens joprojām nav definēts, un tiesas savā praksē balstās uz individuālu situācijas izvērtējumu.

Ņemot vērā nemantiskā kaitējuma atlīdzināšanas mērķus (nemantiskās vērtības) un metodoloģiju, apgabaltiesa nemantiskā kaitējuma atlīdzinājuma ietvaros vērtē saimnieciskās darbības traucējumu raksturu un ietekmi, lai izvērtētu aizsargāto interešu nozīmīgumu un ietekmi kopumā.

[45] Atbilstoši Atlīdzinājuma likuma 14.panta pirmajai daļai nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu nosaka atbilstoši aizskarto tiesību un ar likumu aizsargāto interešu nozīmīgumam un konkrētā aizskāruma smagumam, ņemot vērā

iestādes rīcības tiesisko un faktisko pamatojumu un motīvus, cietušā rīcību un līdzatbildību, kā arī citus konkrētajā gadījumā būtiskus apstākļus.

Apgabaltiesa konstatē, ka process iestādē kopumā ilga vairāk nekā divus gadus. Šajā periodā pieteicējai nebija apturēta saimnieciskā darbība, taču saimniecisko darbību ietekmēja piemērotie nodrošinājuma līdzekļi.

Dienests 2019.gada 7.oktobrī pieņēma lēmumu par izpildes nodrošināšanas līdzekļu piemērošanu, nolemjot: 1) ierakstīt ķīlas atzīmi zemesgrāmatā 892 650euro vērtībā uz diviem īpašumiem; 2) piemērot liegumu pieteicējai par izmaiņu – reorganizācija, likvidācija, amatpersonu un dalībnieku atsaukšanai – reģistrācijai komercreģistrā; 3) reģistrēt aizlieguma atzīmi komercķīlas reģistrācijai, pārjaunošanai un grozīšanai.

Tāpat dienests liedza pieteicējai sadarboties ar /Nosaukums R/. Turklāt ķīlas un aizlieguma zīmes reģistrācija publiskos reģistros nozīmē arī to, ka plašākai sabiedrībai ir pieejama informācija par iespējamo nodokļa parādu (zemesgrāmatā ķīlas atzīmē ir norādīta arī konkrēta summa). Nenoliedzami, ka tas varēja ietekmēt darījuma slēgšanu šajā laika posmā pat tad, ja pieteicēja par to tiešā veidā netika informēta. Savukārt tas, ka dienests aptaujā dažādus pieteicējas sadarbības partnerus, jau pats par sevi norāda, ka arī sadarbības partneri iegūst informāciju, ka pieteicējai tiek auditēti nodokļi.

Ilgstoša nenoteiktība šādos apstākļos rada nemantiska rakstura aizskārumu.

[46] Pieteicējas intereses būtiski skāra 2021.gada 30.marta dienesta lēmums Nr.30.4-17.19.1/17.19.1/27978, ar kuru nolemts apķīlāt pieteicējas naudas līdzekļus, kas atrodas pie /Nosaukums E/ un /Nosaukums F/. Šis lēmums bija spēkā līdz 2021.gada 19.jūlijam, proti, pēc šī datuma pieteicēja turpināja sadarbību ar /Nosaukums F/. Savukārt sadarbības atsākšana ar /Nosaukums E/ pēc 2021.gada 19.jūlija ir cieši saistīta ar to, vai pieteicējai ir nepieciešami papildus apgrozāmie līdzekļi. Apgabaltiesa nevar pārliedzinoši secināt, ka /Nosaukums E/ būtu atteikusies turpināt sadarbību ar pieteicēju pēc 2021.gada 19.jūlija. Nav izslēdzams, ka sadarbība turpmāk netika atjaunota arī saistībā ar citiem apsvērumiem (līdz ar apgrozījuma kritumu nebija nepieciešami papildus apgrozāmie līdzekļi šajā laika posmā).

[47] Apgabaltiesa apkopjoši norāda, ka nodrošinājuma līdzekļu piemērošana, to ilgstoša nepārskatīšana un jaunu noteikšana 1,5 gadus pēc audita uzsākšanas, kā arī tas, ka šie līdzekļi pēc savas iedarbības mērķa ir tādi, kam loģiski būtu jānovēd pie saimnieciskās darbības būtiska samazinājuma (faktiski vērsti pret sadarbības pārtraukšanu ar galvenajiem klientiem), rada būtisku saimnieciskās darbības apdraudējumu.

Kontekstā ar situāciju, kad dienesta darbinieki prettiesiskā veidā nodod informāciju trešajām personām, kuras cenšas izspiest naudas līdzekļus no pieteicējas amatpersonas saistībā ar audita procesu, piemērotie nodrošinājuma līdzekļi jau rada priekšstatu, ka dienesta darbinieki apzināti pieņem lēmumus, kas vērsti pret pieteicējas saimniecisko darbību.

Pieteicēja ir uzsvērusi, ka trešās personas, cenšoties izspiest naudas līdzekļus, draudēja, ka pieteicējai nav cerību panākt citu lietas iznākumu, ja netiks samaksāts kukulis, jo dienesta augstākā vadība dienesta sākotnējos lēmumus nepārskatīs.

Brīdī, kad dienests uzzināja par šo prettiesisku naudas līdzekļu izspiešanu (2020.gada marts), bija sagaidāms, ka dienests ļoti rūpīgi pārbaudīs situāciju, tostarp nepieļaus kavēšanos ar audita procesu un uzmanīgi izvērtēs izvēlēto izpildes nodrošinājuma līdzekļu nepieciešamību un samērīgumu. Diemžēl jākonstatē, ka kopumā audits joprojām tika nepamatoti ilgstoši turpināts. Turklāt vēl 2021.gada 30.martā dienests nolēma piemērot nodrošinājuma līdzekļus, kas jau tieši bija vērsti uz saimnieciskās darbības apjoma samazināšanu, kam secīgi vajadzēja novest pie pieteicējas maksātnespējas.

[48] Neatkarīgi no tā, kādi motīvi bija konkrētiem darbiniekiem, kopējais lēmumu pieņemšanas process var „neitrālam novērotājam” radīt priekšstatu, ka dienesta darbinieki darbojas pārliedzinoši subjektīvi, proti, subjektīvu apsvērumu dēļ cenšas panākt pieteicējas saimnieciskās darbības pārtraukšanu un maksātnespēju jau līdz sākotnējā lēmuma pieņemšanai. Piemēram, apgabaltiesas vērtējumā, ir pietiekami grūti saskatīt objektīvus iemeslus, kādēļ dienestam vairāk nekā 1,5 gadu pēc audita sākuma ar jauniem nodrošinājuma līdzekļiem ir jācenšas panākt

pieteicējas sadarbības pārtraukšana ar lielākajiem pieteicējas sadarbības partneriem šajā laika posmā. Turklāt ar tādiem sadarbības partneriem, par kuru reputāciju dienestam nebija šaubu.

[49] Dienesta paskaidrojumi kopumā norāda, ka pastāv sistēmiska rakstura kļūdas vai nepilnības nodrošinājuma līdzekļu piemērošanas izvērtējumā.

Tie rada priekšstatu, ka dienests nepilnīgi novērtē atšķirības, kādas pastāv starp parāda piedziņu (naudas līdzekļu iekasēšanu saistībā ar spēkā esošo lēmumu) un prasības nodrošināšanu pirms lēmuma spēkā stāšanās.

Situācijā, kad vēl nav pieņemts sākotnējais lēmums, prasības nodrošinājuma līdzekļu piemērošanā ir sevišķi rūpīgi jāizvērtē līdzekļa nepieciešamība, tostarp, uzsvāru liekot uz to, vai persona slēpj savus aktīvus. Tāpat obligāti jāizvērtē ticamība tam, ka audits noslēgsies ar nodokļu uzrēķinu. Ja auditā nav iegūta pārlicinoša informācija par nodokļu uzkrāpšanu, tad ir atturīgi jāvērtē dažādu nodrošinājuma līdzekļu piemērošana.

Vienlaicīgi iepriekš minētais ļauj pieņemt, ka dienesta darbinieki nav apzināti vērsušies pret pieteicēju subjektīvu apsvērumu dēļ, tomēr tas nemaina šādas neprofesionālas darbības radīto seku ietekmi.

[50] Pieteicēja ir arī atsevišķi uzsvērusi datu aizsardzības pārkāpumu, kas izpaudās tādējādi, ka dienesta darbinieki izpaua informāciju atsevišķām fiziskajām personām par audita procesu, kuras savukārt to izmantoja, lai izspiestu no pieteicējas amatpersonu naudu. Apgabaltiesa jau norādīja, ka prettiesiskās krimināltiesiskās darbības nevar attiecināt uz dienestu. Savukārt prettiesiska datu iegūšana nenoliedzami ir notikusi. Taču šo aspektu apgabaltiesa vērtē ciešā saistībā ar nenoteiktību saistībā ar audita procesu.

Jānorāda, ka vienkāršs Vispārējās datu aizsardzības regulas pārkāpums pats par sevi nav pietiekams, lai varētu piešķirt tiesības uz kompensāciju (sk. *Eiropas Savienības Tiesas 2023.gada 4.maija spriedumu lietā UI Osterische Post AG Nr.C-300/21, CELEX:62021CJ0300*). Apgabaltiesas vērtējumā konkrētajā gadījumā šis apstāklis ir atzīstams par papildinošu apstākli, nosakot kopējo nemantiskā kaitējuma atlīdzinājuma apmēru.

[51] Pieteicēja norāda, ka ir aizskarta arī uzņēmuma reputācija. Apgabaltiesa ņem vērā reputācijas aizskārumu arī kopsakarībā ar ilgstošās nenoteiktības radīto aizskārumu. Apgabaltiesa jau ir norādījusi, ka reputācijas aizskārumu radīja tas, ka informācijas par audita procesu bija ilgstoši ietverta publiskos reģistros un par to tika informēti (gan tieši, gan netieši) arī daļa no pieteicējas sadarbības partneriem.

Lietā nav pierādījumu, ka dienests publiski būtu izplatījis informāciju, kurā būtu izteicis šaubas par pieteicējas godprātību vai citiem ar reputāciju saistītiem aspektiem, tomēr pirmās instances tiesā kā liecinieki nopratinātie sadarbības partneru darbinieki un amatpersonas liecināja, ka dienests ir sniedzis tiem informāciju, ka pieteicēja nav uzticams sadarbības partneris, kas savukārt ietekmēja to lēmumus par turpmāko sadarbību ar pieteicēju. Tādējādi kopumā var atzīt, ka dienests arī radīja reputācijas aizskārumu šādā veidā.

[52] Apkopojot iepriekš minēto, apgabaltiesa atzīst, ka kaitējuma apmēru galvenokārt nosaka tieši ilgstošā nenoteiktība saistībā ar audita procesa ilgumu un piemērotajiem nodrošinājuma līdzekļiem. Papildus šo aizskārumu pastiprina arī tas, ka dienests nespēja pietiekami ātri novērst tiesiskās sekas, kādas radīja tās darbinieki, nododot informāciju trešajām personām (saistībā ar naudas izspiešanu). Arī publiskajos reģistros izdarītās atzīmes par nodrošinājuma līdzekļiem un dienesta paustā informācija pieteicējas sadarbības partneriem radīja reputācijas aizskārumu, kas ir jāatlīdzina kā nemantiskais kaitējums.

[53] Saskaņā ar Atlīdzināšanas likuma 14.panta ceturto daļu nemantiskā kaitējuma atlīdzību nosaka līdz 7000 *euro* apmērā. Ja nodarīts smags nemantiskais kaitējums, atlīdzību var noteikt līdz 10 000 *euro* apmērā, bet, ja nodarīts kaitējums dzīvībai vai sevišķi smags kaitējums veselībai, maksimālais atlīdzības apmērs var būt līdz 30 000 *euro*. Tiesību normā norādītie robežlielumi ir vērtējami kā atskaites punkti, kas stabilizē atlīdzinājuma vienveidīgumu. Vienlaicīgi tiesa nav ierobežota tiesisko seku smaguma novērtējumā.

Apgabaltiesas vērtējumā nemantiskā rakstura aizskārumu konkrētajā gadījumā nav pamata atzīt par smagu. Pieteicēja juridiski un arī mantiski ir nošķirta no tās īpašniekiem. Līdz ar to juridiskās personas nemantiskās

intereses pamatā ir saistāms tieši ar juridiskās personas saimniecisko darbību peļņas gūšanas nolūkā (atšķirībā no fiziskām personām, kurām ir ievērojami plašāks nemantisko vērtību spektrs).

Nemantisko aizskārumu nav pamata atzīt par smagu seku ziņā, jo lielā mērā situācija tika atjaunota jau ar audita lēmuma atcelšanu un zaudējumu atlīdzināšanu (ieturēto līdzekļu un nokavējuma procentu samaksu). Pieteicēja pēc būtības nav pierādījusi, ka tā varēja gūt papildu peļņu 2021.gadā saistībā ar sadarbību ar *Nosaukums C/*. Tāpat apgabaltiesa ņem vērā, ka ierobežojumi, kas bija noteikti ar dienesta 2021.gada 30.marta lēmumu Nr.30.4-17.19.1/17.19.1/27978, atteicās uz diviem konkrētiem uzņēmumiem un tie bija spēkā īslaicīgi. Papildus apgabaltiesa ņem vērā, ka pieteicēja šajā laikā saņēma valsts atbalstu 85 418,77euro apmērā saistībā ar apgrozījuma kritumu. Šie apstākļi netieši ietekmē arī nemantiskā kaitējuma atlīdzību.

Šādos apstākļos apgabaltiesa novērtē, ka nemantiskā kaitējuma atlīdzība ir nosakāma 5000 euro apmērā.

Juridiskie izdevumi

[54] Pirmās instances tiesas spriedums ir stājies spēkā daļā par juridisko izdevumu atlīdzināšanu 680 euro apmērā. Pamatojums šai summai ir norādīts šī sprieduma 4.12 – 4.23.punktā. Apgabaltiesa nesaskata nepieciešamību detalizēti atreferēt pierādījumus par juridisko izdevumu esību, jo lietā pēc būtības nav strīda, ka pieteicējas juridiskie izdevumi kopumā pārsniedza 43 000 euro, tomēr šo izdevumu atlīdzināšana ir ierobežota saskaņā ar tiesību normām.

Saskaņā ar Atlīdzināšanas likuma 7.panta trešo daļu mantiskais zaudējums aptver arī izmaksas, kas saistītas ar juridisko palīdzību. Šo izmaksu *maksimālo* apmēru nosaka Ministru kabinets. Pirmās instances tiesa ir vērtējusi pieteicējas juridiskos izdevumus, piemērojot noteikumu Nr.859 ietvertos noteikumus, kā arī ņēmusi vērā, ka noteikumu Nr.859 redakcija, kas ir spēkā no 2020.gada 10.aprīļa, ar Satversmes tiesas 2022.gada 25.marta spriedumu lietā Nr.2021-25-03 atzīta par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 92.pantam, *ciktāl tā neparedz ar juridisko palīdzību saistīto izdevumu atlīdzināšanu saprātīgā apmērā*.

Ievērojot iepriekš minētos apstākļus, šajā lietā ir jāpiemēro noteikumi Nr.1493, kas aizstāj iepriekš spēkā esošos noteikumus Nr.859.

Apelācijas sūdzībā pieteicēja norāda, ka pirmās instances tiesa pamatoti atsaucas uz Satversmes spriedumu lietā Nr.2021-25-03, taču to nepareizi piemēro konkrētajos lietas apstākļos. Ņemot vērā to, ka tiek atlīdzināti tikai aptuveni 2% no kopējiem pieteicējas juridiskajiem izdevumiem, pieteicējas ieskatā piešķirtā atlīdzība nav samērīga.

Vienlaicīgi pieteicēja pēc būtības nesniedz argumentāciju, kādā veidā pieteicējas ieskatā būtu jānosaka atlīdzinājuma apmērs par juridiskajiem izdevumiem, ņemot vērā spēkā esošo regulējumu.

[55] Apgabaltiesa vērs uzmanību, ka arī pēc Satversmes tiesas sprieduma noteikumos Nr.1493 paredzētie maksimālās atlīdzības ierobežojumi (sastādīto dokumentu un konsultācijas stundu skaits) nav mainījušies, lai arī bija loģiski sagaidāms, ka šie ierobežojumi tiks būtiski pārvērtēti.

Saskaņā ar noteikumu Nr.1493 9.1.apakšpunktu un 10.punktu konsultācijas tiek apmaksātas maksimāli par 7 stundām ar likmi 30 euro stundā. Līdz ar to maksimālā atlīdzināmā summa par konsultācijām ir nosakāma 210 euro apmērā. Savukārt par dažādu procesuālu dokumentu sastādīšanu ir paredzēts atlīdzināt ne vairāk kā par 5 dokumentu sastādīšanu ar likmi 35 euro par dokumentu (noteikumu Nr.1493 9.5.apakšpunkts un 11.pnkts). Līdz ar to maksimālā summa ir nosakāma 175 euro apmērā.

Ņemot vērā Satversmes tiesas norādes, Saeima 2024.gada 28.novembrī pieņēma grozījumus Atlīdzināšanas likumā (papildināts 12.pants ar 3.¹daļu), paredzot, ka izmaksas par juridisko palīdzību atlīdzina *atbilstoši normatīvajos aktos par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības samaksu administratīvajās lietās noteiktajiem veidiem un apmēram*.

Saskaņā ar Atlīdzināšanas likuma 12.panta 3.¹daļu *izņēmuma gadījumā* iestāde vai tiesa var noteikt atlīdzināmo izdevumu apmēru, kas pārsniedz normatīvajos aktos par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības samaksu

administratīvajās lietās noteikto apmēru, *ja šie izdevumi ir bijuši objektīvi nepieciešami*.

Līdz ar to pieņemtais regulējums, nemainot ierobežojumu „līmeni”, paredz, ka tiesa var *izņēmuma gadījumā* atkāpties no normatīvā akta prasībām.

Apgabaltiesa vispārīgi norāda, ka situācijā, ja noteikumu Nr.1493 ierobežojumi netiek koriģēti, noteikumus Nr.1493 varēs piemērot salīdzinoši vienkāršās lietās, kurās objektīvi darba apjoms iekļaujas iepriekš norādītajos lielumos. Savukārt praktiski jebkuras apjomīgākas vai sarežģītākas lietas gadījumā juridisko izdevumu atlīdzināšanā jau ir jāatkāpjas no iepriekš minēto tiesību normu piemērošanas.

Pieņemtais regulējums pēc būtības ietver atvērto juridisko jēdzienu, proti, Satversmes tiesas noteikto, ka ar juridisko palīdzību saistīto izdevumu atlīdzināšanai ir jānotiek *saprātīgā* apmērā.

[56] Pirmās instances tiesa, pamatojoties Atlīdzināšanas likuma 12.panta 3.¹daļu, ir palielinājusi aprēķināto summu divas reizes, nonākot pie atlīdzināmās summas 680 *euro*.

Pirms vērtēt to, kāds palielinājums ir jāpiemēro konkrētajā gadījumā, ir nepieciešams pievērsties principiem, kurus tiesa ir izvēlējusies, lai vērtētu, vai juridiskie izdevumi ir atlīdzināti „saprātīgā” apmērā.

Apgabaltiesai metodoloģiski ir jāievēro noteikumu Nr.1493 regulējums, proti, šajā tiesību normā dotie ierobežojumi ir jāizmanto vismaz kā novērtējuma atskaites punkts. Uz to jo īpaši norāda apstāklis, ka atkāpe ir paredzēta tikai kā izņēmums, proti, tā ir jāpamato, ņemot vērā metodoloģiju, kādu ietver noteikumu Nr.1493 regulējums.

Saskaņā ar vispārējo principu juridiskos izdevumu sedz zaudētāja puse („uzvarētāja princips”), tomēr ir jāvērtē, vai izmaksas ir objektīvi nepieciešamas un samērīgas.

Atlīdzināšanas likuma 12.panta 3.¹daļā jau ir tieši norādīts, ka tiesa vērtē, vai juridiskie izdevumi ir objektīvi nepieciešami. Novērtējot šo aspektu, tiesai nav saistošs tas, kādi ir personas faktiskie izdevumi, bet nozīme ir tam, kādas darbības bija objektīvi nepieciešamas rezultāta sasniegšanā. Šis novērtējums metodoloģiski saskan ar noteikumos Nr.1493 ietverto kārtību, kas uzskaita darbības (sastādītos dokumentus) un nosaka tiem tarifus (stundas likme vai fiksēta likme par dokumenta sastādīšanu).

Pieteicēja apelācijas sūdzībā ir uzskaitījusi audita laikā sagatavotos dokumentus. Apgabaltiesa, sasummējot šīs darbības, nonāk pie rezultāta, ka šajā uzskaitījumā ir iekļauta 17 atsevišķu procesuālu dokumentu sastādīšana un papildu darbības (dažādi lūgumi, informācijas pieprasījumi, sūdzības, iepazīšanās ar audita lietas materiāliem, papildus dokumentu iesniegšana). Apgabaltiesas vērtējumā šīs darbības konkrētajos apstākļos bija pamatotas, jo dienesta darbinieki vilcināja audita procesa norisi, līdz ar to pieteicējai objektīvi bija pamats vairākkārtīgi mudināt dienestu izpildīt tam noteiktos pienākumus savlaicīgi. Tāpat par pamatotām var atzīt darbības, cenšoties iepazīties ar audita lietu un organizējot dažādas tikšanās ar dienesta darbiniekiem pēc savas iniciatīvas. Līdz ar to apgabaltiesa atzīst, ka kopumā pieteicējai objektīvi bija jāsagatavo aptuveni četras reizes vairāk dažādu procesuālo dokumentu, nekā tas ir paredzēts noteikumos Nr.1493.

Papildus tam konstatējams, ka audita procesa laikā tika pieņemti atsevišķi lēmumi, kas bija pārsūdzami tiesā. Pie šādiem lēmumiem ir jāpieskaita 2021.gada 16.novembra lēmums Nr.30.2/22.9/22.9/10705 (par apstrīdēšanas sūdzības izskatīšanas termiņa pagarināšanu) un 2021.gada 31.maija lēmums Nr.30.4-22.11/22.11/6345 (par izpildes nodrošinājuma līdzekļu piemērošanu). Pieteicēja ir pārsūdzējusi šos lēmumus tiesā (lieta Nr.A420284921 un Nr.A420185021), sastādot pieteikumus tiesai.

Apgabaltiesas vērtējumā šie divi procesi ir atzīstami par cieši saistītiem ar auditu un sākotnējā lēmuma apstrīdēšanas procesu. Līdz ar to juridisko izdevumu atlīdzināšanas kontekstā šos divus procesus ir jāietver atlīdzinājumā.

Dienesta ilgstošā kavēšanās auditā būtiski palielināja nepieciešamību aktīvi darboties savu tiesību aizsardzībā. Šādā situācijā arī konsultāciju skaitam objektīvi ir jābūt lielākam, proti, ir pamats arī palielināt pieļaujamo konsultāciju

stundu skaitu.

Apgabaltiesa apkopojoši atzīst, ka noteikumos Nr.1493 noteiktie ierobežojošie lielumi (dokumentu skaits un stundu skaits) kopumā ir jāpalielina piecas reizes, ņemot vērā šajā lietā konstatēto objektīvo nepieciešamību, kas izriet no konkrētās lietas apstākļiem. Papildus jāņem vērā, ka dienesta (arī atsevišķu darbinieku) darbības un arī bezdarbība būtiski sarežģīja procesu, proti, šajā procesā jau objektīvi bija nepieciešams piesaistīt augsta līmeņa speciālistus. Turklāt dienesta pieļautās kļūdas potenciāli varēja novest pie maksātnespējas. Līdz ar to ir jēdzīgi, ka pieteicēja ieguldīja ievērojamus līdzekļus juridiskās palīdzības pakalpojumu apmaksai.

[57] Ņemot vērā noteikumos Nr.1493 noteikto ierobežojumu maksimālos lielumus un stundas likmes (par dokumentu sastādīšanu - 175 *euro*), par konsultācijām - 210 *euro*) un reizinot šos skaitļus ar pieci, apgabaltiesa iegūst juridisko izdevumu kopējo summu 1925 *euro*.

Saskaņā ar noteikumu Nr.1493 3.puktu, ja juridiskās palīdzības sniedzējs ir reģistrējies kā pievienotās vērtības nodokļa maksātājs, juridiskās palīdzības sniedzējs šo noteikumu 8.¹, 9. un 28.punktā noteiktajam samaksas apmēram pieskaita pievienotās vērtības nodokļa summu Pievienotās vērtības nodokļa likumā noteiktajā apmērā. Līdz ar to atlīdzības apmērs ir nosakāms 2329,25 *euro*.

Ņemot vērā, ka pieteicējai jau ar pirmās instances tiesas spriedumu ir atlīdzināti izdevumi 680 *euro* apmērā, tad papildus šai summai ir jānosaka atlīdzinājums 1649,25 *euro*.

Noslēdzošie secinājumi

[58] Apkopjot iepriekš minēto, apgabaltiesa atzīst, ka pieteicējas prasījums par atrautās peļņas atlīdzināšanu 1 500 000 *euro* apmērā nav pamatots, tādēļ ir noraidāms.

Pieteicējas prasījums ir apmierināms daļā par nemantiskā kaitējuma atlīdzināšanu 5000 *euro* apmērā un juridiskajiem izdevumiem 1649,25 *euro* apmērā.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, ja pieteikumu pilnībā vai daļā apmierina, tiesa piespriež no atbildētāja par labu pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu. Par pieteikuma iesniegšanu tiesā pieteicējas samaksātā valsts nodeva ir atlīdzināta ar pirmās instances tiesas spriedumu. Savukārt par apelācijas sūdzību pieteicēja ir samaksājusi valsts nodevu 60 *euro* apmērā.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

daļēji apmierināt /Nosaukums B/ pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru /Nosaukums B/ atlīdzinātu atrauto peļņu 1 500 000*euro*, juridiskos izdevumus 42 803 *euro* un nemantisko kaitējumu 10 000 *euro*;

uzlikt par pienākumu Valsts ieņēmumu dienestam viena mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas atlīdzināt /Nosaukums B/ nemantisko kaitējumu 5000*euro* un juridiskos izdevumus 5000 *euro*;

pārējā daļā pieteicējas pieteikumu noraidīt;

piespriest no Latvijas Republikas par labu /Nosaukums B/, reģistrācijas Nr./Numurs/, tās samaksāto valsts nodevu 60*euro* apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt Senāta Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, kasācijas sūdzību iesniedzot Administratīvajā apgabaltiesā.

(personiskais paraksts) (personiskais paraksts) (personiskais paraksts)

Tiesnesis Tiesnese Tiesnese

V.Pokis L.Hāzenfuse A.Šteinberga